

z dnia 27 listopada 2017 r.

zmieniająca uchwałę w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Koluszki na lata
2016-2023

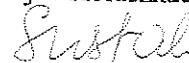
Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 roku, poz. 1875) oraz art. 14 ust. 1 i art. 19 ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji (Dz. U. z 2017 roku, poz. 1023 i poz. 1529) Rada Miejska w Koluszkach ustala, co następuje:

§ 1. Zmienia się uchwałę Nr XXXVIII/145/2017 Rady Miejskiej w Koluszkach z dnia 6 listopada 2017 roku w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Koluszki na lata 2016 - 2023 poprzez aktualizację załącznika nr 1.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Koluszek.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady
Miejskiej w Koluszkach

Anna Szostak

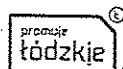
Załącznik do uchwały Nr XXXIX/158/2017

Rady Miejskiej w Koluszkach

z dnia 27 listopada 2017 r.

MINISTERSTWO
ROZWOJU

Unia Europejska
Fundusz Spójności

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY KOLUSZKI

na lata 2016-2023

Spis treści

Wprowadzenie	4
Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji.....	5
Sfera społeczna	6
Sfera gospodarcza	11
Sfera środowiskowa.....	12
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	16
Sfera techniczna.....	19
Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych.....	20
Lokalne potencjały występujące na obszarze rewitalizacji	24
Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	25
Cele rewitalizacji i kierunki działań rewitalizacyjnych	25
Powiązanie gminnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.....	26
Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	28
Lista przedsięwzięć podstawowych.....	28
Zbiorczy opis uzupełniających rodzajów przedsięwzięć.....	39
Mechanizmy zapewnienia komplementarności i integrowania działań	40
Szacunkowe ramy finansowe GPR.....	46
Mechanizmy włączenia interesariuszy	48
Udział interesariuszy w procesie tworzenia GPR	48
Sposób włączenia interesariuszy w procesie wdrażania GPR	51
System realizacji GPR	52
System zarządzania realizacją GPR	52
System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu GPR.....	55
Niezbędne zmiany w uchwałach	59
Załączniki.....	61

Zamawiający:

KOLUSZKI
zawsze w centrum

Urząd Miejski w Koluszkach

ul. 11 Listopada 65

95-040 Koluszki

Wykonawca:

Grupa BST

ul. Mieczków 12.

40-748 Katowice

e-mail: biuro@grupabst.pl

WPROWADZENIE

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Koluszki na lata 2016-2023 został przygotowany, aby precyzyjnie zidentyfikować potrzeby w zakresie rewitalizacji obszarów zdegradowanych w sferze społecznej, ekonomicznej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej w gminie w celu dalszego przeznaczenia środków finansowych na działania w tym zakresie.

Na potrzeby tworzenia niniejszego dokumentu przyjęto definicję rewitalizacji zamieszczoną w *Ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji*, która wskazuje, że rewitalizacja to *proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji*.

Celem Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Koluszki na lata 2016-2023 jest wyprowadzenie ze stanu kryzysowego wskazanego obszaru rewitalizacji poprzez wdrożenie programu rewitalizacji, który zapewni przeciwdziałanie wykluczeniu i marginalizacji wyznaczonych obszarów oraz polepszy jakość życia mieszkańców.

Niniejszy Gminny Program Rewitalizacji ma charakter wieloletniego planu inwestycyjnego, który obejmuje działania w sferze społecznej, ekonomicznej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Program został opracowany zgodnie z ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r.

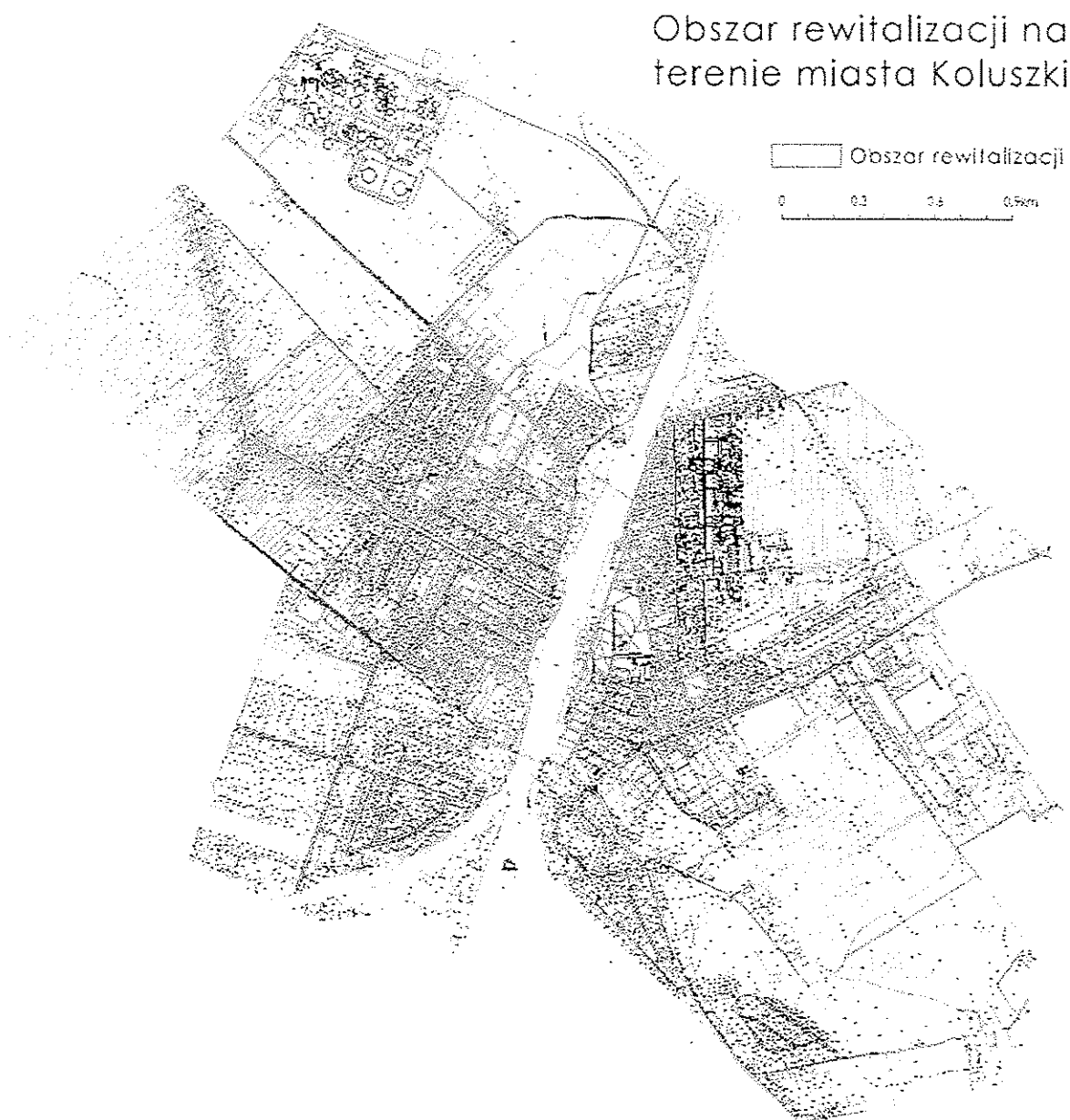
Prace nad przygotowaniem niniejszego dokumentu składały się z trzech etapów: przygotowania, diagnozowania, projektowania. Podczas diagnozowania wykorzystano najbardziej aktualne dostępne dane statystyczne dotyczące sytuacji Gminy Koluszki. Diagnoza sytuacji kryzysowej w gminie, służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji stanowi załącznik do uchwały Nr XXXV/106/2017 Rady Miejskiej w Koluszkach z dnia 31 lipca 2017 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Koluszki.

Dołożono wszelkich starań, aby wytyczone cele i działania były spójne z dokumentami strategicznymi Gminy Koluszki. Prezentowany dokument został opracowany w oparciu o przeprowadzoną partycypację społeczną, w ramach której odbyły się konsultacje społeczne prowadzone w wielu zróżnicowanych formach. W konsultacjach społecznych wzięło udział szerokie grono interesariuszy procesu rewitalizacji m.in. mieszkańcy gminy, a w szczególności obszaru rewitalizacji, przedsiębiorcy, przedstawiciele organizacji pozarządowych, radni i przedstawiciele Urzędu Miejskiego w Koluszkach.

SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI

Na podstawie diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych wyznaczono w gminie Koluszki obszar rewitalizacji obejmujący 146,2 ha (0,93% powierzchni gminy) i zamieszkały przez 2572 osoby (11,11% ludności gminy). Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji przedstawia poniższa mapa.

Rysunek 1. Obszar rewitalizacji w gminie Koluszki

Źródło: opracowanie Grupa BST

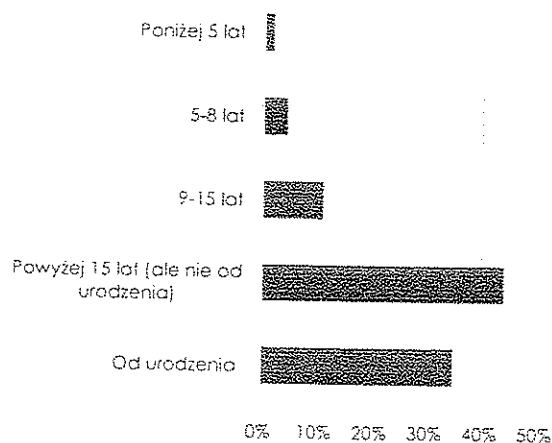
Niniejsza szczegółowa diagnoza ma na celu głębszą analizę negatywnych zjawisk zachodzących na wyznaczonym obszarze rewitalizacji wraz ze wskazaniem potrzeb rewitalizacyjnych i potencjałów obszaru. Pogłębioną diagnozę oparto na analizie wskaźnikowej, analizie danych

zastanych, a także badaniu ankietowym przeprowadzonym wśród 240 mieszkańców gminy. Badanie dotyczyło zjawisk i czynników kryzysowych na obszarze rewitalizacji w Koluszkach. Zrealizowano je metodą PAPI, a więc w drodze wywiadów kwestionariuszowych przeprowadzonych przez ankieterów. W diagnozie pogłębionej odniesiono się także do indywidualnych wywiadów pogłębionych, które zrealizowano podczas diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych w gminie Koluszki.

Blisko dwie na trzech badanych (63%) to kobiety. Najczęściej respondentami okazały się osoby mieszkające w gminie dłużej niż 15 lat (45%), natomiast 36% badanych mieszka w niej od urodzenia. Zaledwie 2% ankietowanych mieszka w gminie Koluszki krócej niż 5 lat.

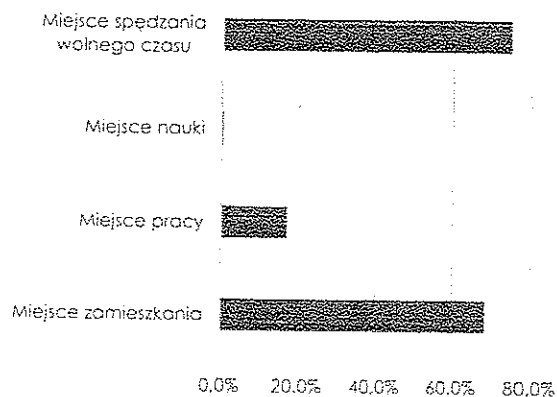
Teren wchodzący w skład obszaru rewitalizacji w gminie Koluszki to dla respondentów najczęściej miejsce spędzania wolnego czasu, co wskazało trzech na czterech badanych. Ponadto, niemal siedem na dziesięć osób mieszka na tym obszarze, a 17% na nim pracuje. Badani to przede wszystkim osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (43%) lub średnim (40%). Istotną grupę stanowili także absolwenci szkół wyższych (14%), natomiast 3% to osoby z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym.

Rysunek 2. Liczba lat zamieszkiwania w gminie Koluszki (N=240)

Źródło: badanie PAPI

Rysunek 3. Związek ankietowanych z obszarem rewitalizacji (N=240)

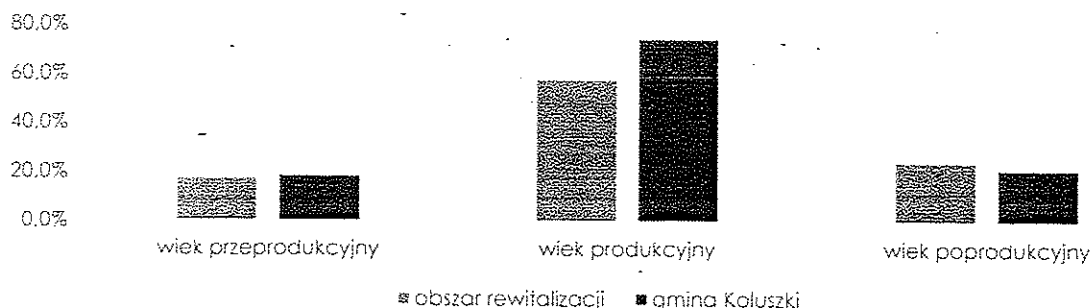

Źródło: badanie PAPI

SFERA SPOŁECZNA

Na obszarze rewitalizacji mieszkają 2572 osoby, a więc 11,11% populacji gminy. Są to przede wszystkim osoby w wieku produkcyjnym (57,9%), natomiast niemal co czwarty mieszkaniec (24,5%) jest w wieku poprodukcyjnym. Najmniejszą grupę stanowią osoby młode – w wieku nieprodukcyjnym (17,6%). Udział poszczególnych ekonomicznych grup wieku w strukturze ludności tego obszaru znacząco różni się od struktury dla całej gminy, gdzie niemal trzy czwarte populacji (74,7%) to ludzie w wieku produkcyjnym, nieco ponad jedna piąta (21,6%) – w wieku poprodukcyjnym, a 18,7% to osoby młode. Poniższy wykres ilustruje omówioną sytuację demograficzną.

Rysunek 4. Udział ekonomicznych grup wieku w strukturze ludności obszaru rewitalizacji i gminy Koluszki

Źródło: Urząd Miejski w Koluszkach

Tym samym na obszarze rewitalizacji występują negatywne zjawiska demograficzne, świadczące o niekorzystnej strukturze wiekowej populacji (starzejące się społeczeństwo). Przejawia się to także w wartości wskaźnika obciążenia demograficznego (stosunku liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym do ludności w wieku produkcyjnym) oraz stosunku liczby ludności w wieku poprodukcyjnym do ludności w wieku produkcyjnym. Wartości obu tych wskaźników są wyższe dla obszaru rewitalizacji aniżeli średnio dla gminy.

Tabela 1. Sytuacja demograficzna na obszarze rewitalizacji i w gminie Koluszki

Wyszczególnienie	Wskaźnik obciążenia demograficznego	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym
Obszar rewitalizacji	72,69%	42,27%
Gmina Koluszki	67,32%	36,07%

Źródło: Urząd Miejski w Koluszkach

Mieszkańcy obszaru rewitalizacji stosunkowo w większym zakresie korzystają z pomocy społecznej niż mieszkańcy gminy ogółem. Zasiłki z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koluszkach trafiają do 6 na 100 mieszkańców obszaru rewitalizacji, podczas gdy w skali gminy jest to 5 na 100 osób. Najpoważniejszym problemem jest ubóstwo. Z tego powodu wsparcie finansowe otrzymuje 5,69 na 100 mieszkańców (3,39 na 100 w skali gminy). Problemem jest także wykluczenie społeczne związane z chorobą oraz niepełnosprawnością, którego poziom jest wyższy na obszarze rewitalizacji niż średnio w gminie. W kolejnej tabeli zawarto szczegółowe wartości badanych wskaźników.

Tabela 2. Wsparcie z zakresu pomocy społecznej na obszarze rewitalizacji i w gminie Koluszki

Wyszczególnienie	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu choroby w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Obszar rewitalizacji	6,06	1,27	5,69	1,17
Gmina Koluszki	5,00	1,24	3,39	0,97

Źródło: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Koluszkach

Poprzez badanie kwestionariuszowe mieszkańcy ocenili również wagę problemów związanych z wykluczeniem społecznym i bezpieczeństwem, okiem osób na co dzień zamieszkujących gminę. Według mieszkańców najpoważniejsze problemy występujące na obszarze rewitalizacji to

alkoholizm i bezrobocie, przy czym ten pierwszy uznawany jest za problem o znacznie wyższym natężeniu. Odnosząc się do alkoholizmu, problem ten poruszyli także uczestnicy wywiadów pogłębionych realizowanych podczas diagnozy sytuacji kryzysowej w gminie. Wówczas zwrócono uwagę na to, że problem alkoholizmu wśród dorosłych i młodzieży występuje przede wszystkim w okolicach dworca kolejowego, ulic Brzezińskiej, Ludowej i Polnej oraz w okolicy budynku przy ul. Warszawskiej 124.

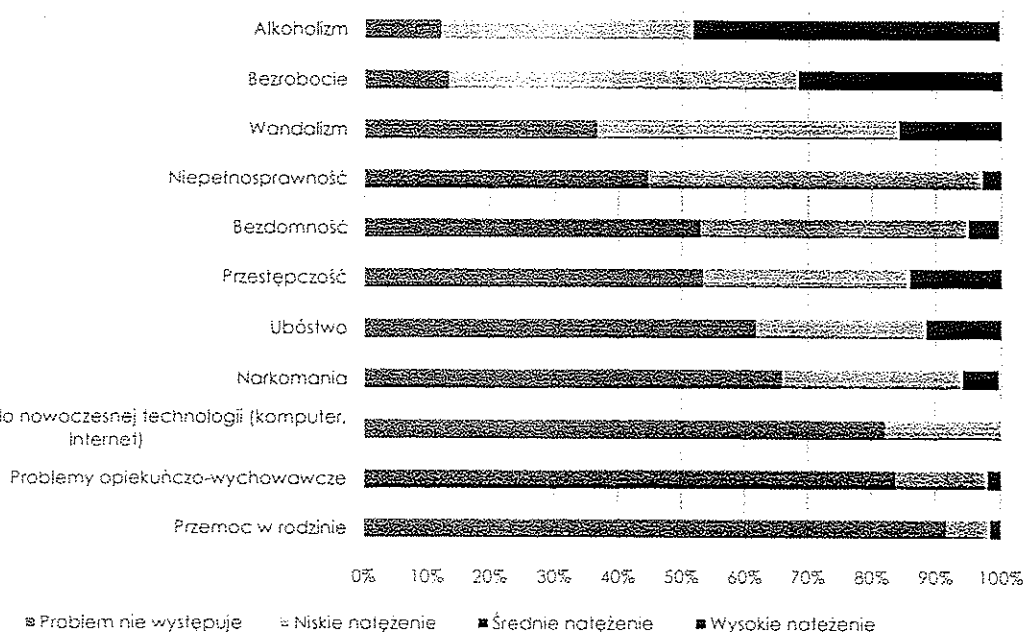
Uczestnicy badania ankietowego wskazali również wandalizm i niepełnosprawność jako problematyczne kwestie na wskazanym obszarze. Oceniając pozostałe problemy, większość badanych stwierdziła, że nie mają one miejsca na obszarze rewitalizacji. Spośród nich jednak wyróżniają się nieco przestępczość i ubóstwo, które według oceny mieszkańców mają nieco wyższe natężenie występowania aniżeli pozostałe problemy. Szczegółowo przedstawiono udział uzyskanych odpowiedzi w poniższej tabeli oraz na kolejnym wykresie

Tabela 3. Ocena występowania poszczególnych problemów społecznych na obszarze rewitalizacji (N=240)

Problemy społeczne	Problem nie występuje	Niskie natężenie	Srednie natężenie	Wysokie natężenie
Alkoholizm	12,1%	39,6%	38,3%	9,6%
Bezrobocie	13,3%	55,0%	30,0%	1,7%
Wandalizm	36,7%	47,5%	14,6%	1,3%
Niepełnosprawność	44,6%	52,5%	2,9%	0,0%
Bezdomność	52,9%	42,1%	4,6%	0,0%
Przestępczość	53,3%	32,5%	12,5%	1,7%
Ubóstwo	61,7%	26,7%	11,3%	0,4%
Narkomania	65,8%	28,3%	4,2%	1,3%
Brak dostępu do nowoczesnej technologii (komputer, Internet)	82,1%	17,9%	0,0%	0,0%
Problemy opiekuńczo-wychowawcze	83,8%	14,2%	1,7%	0,4%
Przemoc w rodzinie	91,7%	6,7%	1,3%	0,4%

Źródło: badanie PAPI

Rysunek 5. Ocena występowania poszczególnych problemów społecznych na obszarze rewitalizacji (N=240)

Źródło: badanie PAPI

Mieszkańcy obszaru rewitalizacji nie wykazują widocznego zainteresowania sprawami publicznymi i mniej chętnie niż średnio mieszkańcy całej gminy uczestniczą w życiu publicznym. Przejawia się to w nieco niższej niż gminna frekwencji w drugiej turze wyborów prezydenckich w 2015 roku (60,9% na obszarze rewitalizacji do 61,1% w gminie).

Nieco lepiej obszar rewitalizacji wypada w analizie obejmującej funkcjonujące organizacje społeczne. Na obszarze działają 2,33 organizacje na 1000 mieszkańców, podczas gdy w gminie ogółem funkcjonuje ich 1,73 na 1000 mieszkańców. Niemniej należy podkreślić, że organizacje te skupione są wyłącznie wokół takich ulic jak: 3 Maja, Kopernika, Ludowa, Staszica, Zagałnikowa i Żwirki. W pozostałych rejonach obszaru rewitalizacji nie działa ani jedna organizacja, co stanowi niekorzystne zjawisko pomimo generalnie wysokiego wskaźnika liczby organizacji na 1000 mieszkańców. Świadczy to o nierównomierności aktywności społecznej na obszarze.

Tabela 4. Udział mieszkańców obszaru rewitalizacji i gminy Koluszki w życiu publicznym – aktywność społeczna

Wyszczególnienie	Liczba organizacji zarejestrowanych w rejestrze KRS w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Frekwencja w drugiej turze wyborów prezydenckich w 2015 r.
Obszar rewitalizacji	2,33	60,90%
Gmina Koluszki	1,73	61,10%

Źródło: Krajowy Rejestr Sądowy, Państwowa Komisja Wyborcza

Respondenci zauważają, że lokalna społeczność w niewielkim stopniu angażuje się w łączące ją sprawy. Co trzeci badany (32,9%) uważa, że jest to problem o średnim natężeniu, natomiast 64,6% – o niskim. Zaledwie 0,4% ankietowanych jest zdania, że problem ten nie występuje na obszarze rewitalizacji. Dodatkowo, mieszkańcy stwierdzają problem nikłej łączącej ich więzi. Według jednej czwartej grupy badanych (25,8%) niski poziom zaufania w społeczeństwie jest problemem o średnim natężeniu, natomiast według 72,5% – o niskim.

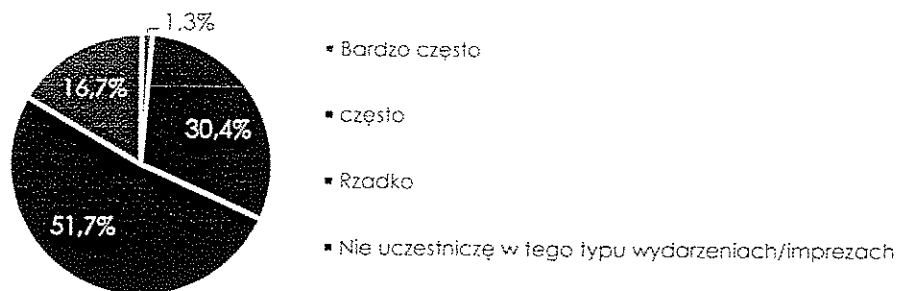
Tabela 5. Ocena występowania poszczególnych problemów społecznych związanych z aktywnością lokalną na obszarze rewitalizacji (N=240)

Wyszczególnienie	Problem nie występuje	Niskie natężenie	Średnie natężenie	Wysokie natężenie
Niski poziom uczestnictwa mieszkańców w życiu społecznym i kulturalnym	0,4%	64,6%	32,9%	2,1%
Niski poziom zaufania w społeczeństwie	0,4%	72,5%	25,8%	1,3%

Źródło: badanie PAPI

Jak wynika z przeprowadzonego badania ankietowego, trzech na dziesięciu (30,4%) respondentów często uczestniczy w organizowanych w gminie wydarzeniach kulturalnych, natomiast ponad połowa (51,7%) robi to rzadko. Co szósty mieszkaniec w ogóle nie korzysta z tego typu oferty. Świadczy to o umiarkowanym zainteresowaniu tą sferą aktywności w gminie.

Rysunek 6. Częstotliwość uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych w gminie (N=240)

Źródło: badanie PAPI

Uczestnicy wywiadów pogłębionych jako najpopularniejsze imprezy w gminie wskazali Dni Koluszek i rajdy rowerowe, a także podkreślili aktywność mieszkańców w zbiórkach charytatywnych. Zauważyli jednak, że większą aktywnością w zakresie uczestnictwa w imprezach wykazują się mieszkańcy obszarów wiejskich, co świadczyć może o mniejszym stopniu integracji mieszkańców w mieście.

W kontekście działalności społecznej mieszkańcy niemal zgodnie uważają, że na obszarze rewitalizacji warunki do prowadzenia takiej działalności są przeciętne (96,7%).

Tabela 6. Ocena warunków do aktywności społecznej na obszarze rewitalizacji (N=240)

Aspekty życia na obszarze rewitalizacji	bardzo źle	źle	przeciętnie	dobrze	bardzo dobrze
Warunki do aktywności obywatelskiej i działania organizacji pozarządowych	0,4%	0,8%	96,7%	1,7%	0,4%

Źródło: badanie PAPI.

Wśród uczestników spaceru badawczego pojawiły się głosy o braku wydarzeń w mieście, o nieatrakcyjnej, niewystarczającej ofercie spędzania czasu wolnego i o nierównomiernym rozmieszczeniu tej oferty w poszczególnych częściach miasta.

- “ Tutaj to w ogóle jest raczej takie wymarłe miasto.
- “ No, bo sklepy się zamykają, tu starsi mieszkańcy mieszkają. Mało jest młodzieży i młodych tych, żeby powstawały nawet tu jakieś osiedla, żeby to odmłodziła ta część, prawda? Bo to wszystko się wyniosło na tamtą stronę, a u nas nie ma nic. Tu jest cisza, tak jak jedziemy z cmentarza tutaj to mówimy: no jedziemy na wieś.

Źródło: uczestnicy spaceru badawczego

W trakcie rozmów mieszkańcy dzielili się spostrzeżeniami, że brakuje w Koluszkach oferty spędzania czasu wolnego dla seniorów. Zaproponowali utworzenie placówki dziennego pobytu, co, ich zdaniem, odpowiadałoby na potrzeby tej grupy społecznej. Jednocześnie martwi ich wymieranie miasta, w szczególności okolic ulicy Brzezińskiej, niegdyś stanowiącej swoiste centrum.

- “ Żeby tu było życie. Co tu trzeba zrobić żeby tu ludzie wrócili i żeby tu było życie?

Źródło: uczestnik spaceru badawczego

Z drugiej strony uciążliwa jest dla mieszkańców obecność hałasującej młodzieży w okolicach rynku.

- “ Hałasują, zachowują się wulgarnie. [...] Trudno przejść. Może nie trudno ale masakra jest tam natłuczonych butelek później.

Źródło: uczestnik spaceru badawczego

Takie sytuacje jak powyższa nieco obniżają poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców, choć, jak przyznali uczestnicy wywiadów pogłębionych, gmina nie boryka się z istotnymi problemami w kwestii bezpieczeństwa. Obok spotkań młodzieży spożywającej alkohol występują wyłącznie sporadyczne sytuacje, takie jak bijatki czy kibice wracający z meczów. Jako miejsca o niższym poziomie bezpieczeństwa wskazano okolice parku i dworca kolejowego.

SFERA GOSPODARCZA

Obszar rewitalizacji obejmuje centralne tereny miasta Koluszki, wobec czego, z uwagi na atrakcyjną lokalizację, mieści w swoich granicach znacznie więcej podmiotów gospodarczych niż inne rejony gminy. Świadczy to o względnie dobrej sytuacji na tym obszarze patrząc na niego całościowo. Niemniej jednak aktywność gospodarcza jest nierównomiernie rozłożona w granicach obszaru rewitalizacji. Przejawia się to w bardzo wysokiej wartości wskaźnika liczby przedsiębiorstw przy części ulic (np. 3 Maja, Mickiewicza, Brzezińska, Cmentarna, Rynek, Kościuszki, Targowa i Kasprowicza) w porównaniu z ulicami Żwirki, Krzemieniecką, Ludową, Kopernika, Traugutta, Sportową, Wileńską czy Łąkową, gdzie aktywność ta jest bardzo niska lub nawet nie występuje.

W poniższej tabeli zawarto wartości trzech wskaźników opisujących sytuację gospodarczą – liczbę podmiotów gospodarczych ogółem na 100 mieszkańców, a także dotyczących nowo założonych działalności (w 2016 i 2017 roku) oraz przedsiębiorstw zatrudniających więcej niż 10 pracowników. Wartość każdego z trzech wskaźników jest wyższa dla obszaru rewitalizacji niż dla gminy Koluszki ogółem, a zatem stagnacja gospodarcza nie należy do kluczowych problemów obszaru

rewitalizacji, choć o problemie świadczyć może bardzo wysoka dysproporcja aktywności w granicach obszaru.

Tabela 7. Sytuacja gospodarcza na obszarze rewitalizacji i w gminie Koluszki

Wyszczególnienie	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba nowych podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON zatrudniających powyżej 10 pracowników w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Obszar rewitalizacji	17,1	1,3	1,2
Gmina Koluszki	10,20	0,96	0,68

Źródło: Urząd Statystyczny w Łodzi – baza REGON

Przedsiębiorczość i rynek pracy w Koluszkach został pozytywnie oceniony przez uczestników indywidualnych wywiadów pogłębionych. Ich zdaniem ma to związek z istnieniem strefy ekonomicznej oraz ośrodka doradztwa zawodowego.

Zdaniem ankietowanych mieszkańców, na obszarze rewitalizacji warunki do prowadzenia działalności gospodarczej są przeciętne (97,%). Takie samo zdanie badani mają o wsparciu oferowanym osobom bezrobotnym – 97,1% respondentów ocenia je przeciętnie.

Tabela 8. Ocena wsparcia aktywności gospodarczej na obszarze rewitalizacji (N=240)

Aspekty życia na obszarze rewitalizacji	bardzo źle	źle	przeciętnie	dobrze	bardzo dobrze
Warunki do prowadzenia działalności gospodarczej	0,4%	1,7%	97,5%	0,4%	0,0%
Wsparcie osób bezrobotnych	0,4%	1,7%	97,1%	0,8%	0,0%

Źródło: badanie PAPI

Mieszkańcy, którzy wzięli udział w spacerach badawczych podobszarze rewitalizacji, zwrócili uwagę na zanikającą działalność gospodarczą w mieście. Sytuacja ta łączy się z faktem remontu dróg – zamknięcie ulicy Brzezińskiej, przez co utrudniony dostęp do zlokalizowanych przy niej zakładów, pogarsza ich kondycję finansową.

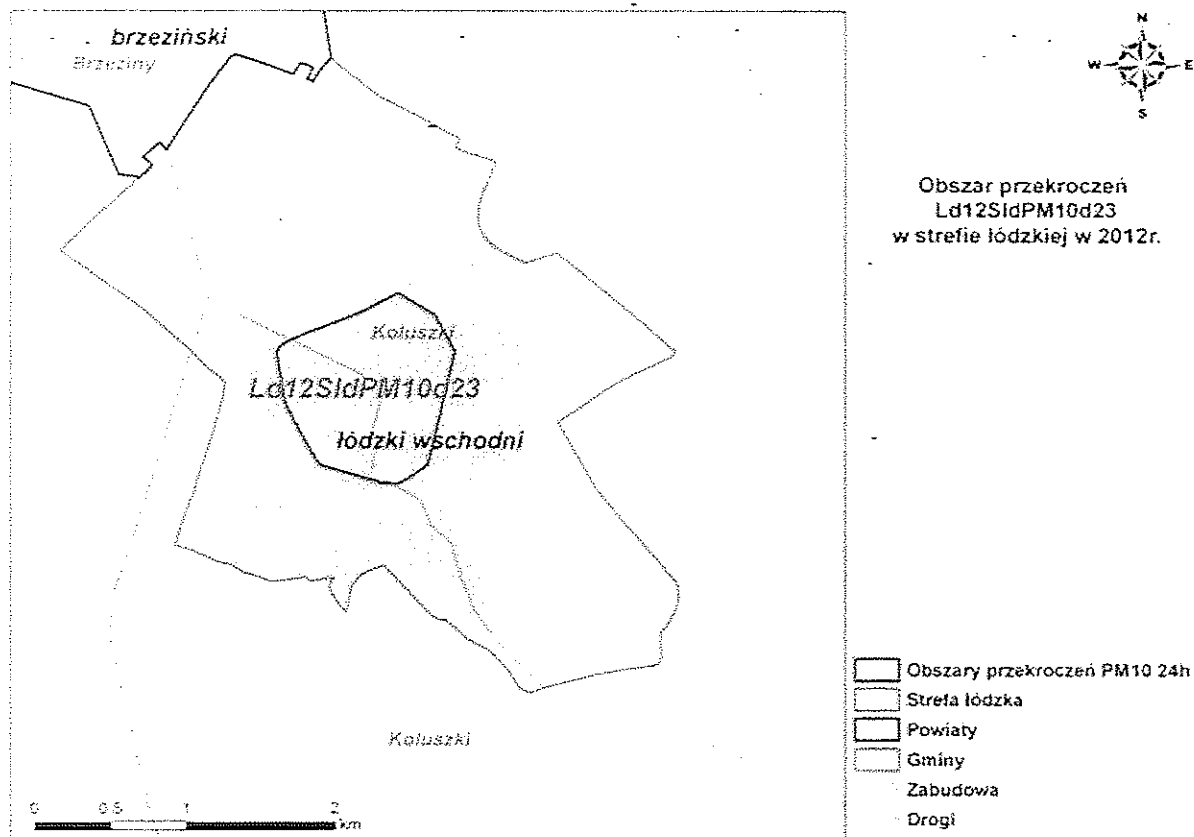
- “ Ulicy, przede wszystkim ulicy mi brakuje, bo siedzę i nie mam klientów, to brakuje.
- “ Wczoraj byłam na zakupach i niewiele kupiłam, bo tylko DINO prosperuje tak naprawdę i tam panie w sklepie mówią, że to jest porażka. Tam na Brzezińskiej jest teraz wybudowany taki no lokal użytkowy, generalnie lokale są teraz do... tak, tak, ale tak się zastanawiam kto to wynajmie? Na co? I co tu może funkcjonować po tej stronie? Masakra.

Źródło: uczestnicy spaceru badawczego

SFERA ŚRODOWISKOWA

W Programie Ochrony Powietrza wyznaczono obszar przekroczeń dopuszczalnych poziomów stężeń zanieczyszczeń w gminie Koluszki. Obszar ten o nazwie Ld12SIdPM10d23 obejmuje centralną (miejską) część gminy, a zatem w dużym stopniu pokrywa się z wyznaczonym obszarem rewitalizacji. Granice obszaru Ld12SIdPM10d23 przedstawia poniższy rysunek.

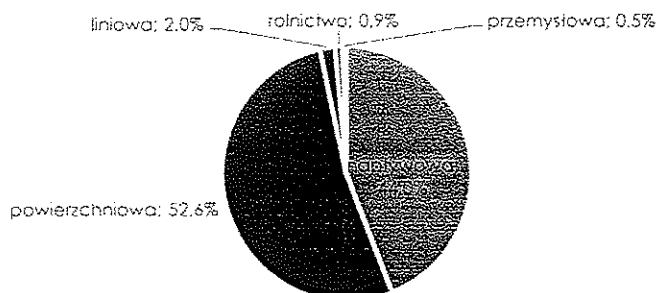
Rysunek 7. Obszar przekroczeń Ld12SidPM10d23 w strefie łódzkiej w 2012 r.

Źródło: Program Ochrony Powietrza dla strefy łódzkiej

Na terenie tym zdiagnozowano przekroczenia dopuszczalnego stężenia średniego dobowego pyłu zawieszonego PM 10 – maksymalne stężenia wynoszą $53 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (poziom dopuszczalny wynosi $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Odnotowano także 41 dni w roku, w które przekroczony został dopuszczalny poziom zanieczyszczeń, przy czym dopuszczalna liczba takich dni to 35. Emisja PM 10 ogółem na tym obszarze wynosi 48,6 Mg, z czego składa się na nią przede wszystkim emisja powierzchniowa i napływowa, co ilustruje kolejny wykres.

Tabela 9. Procentowy udział rodzajów/typów emisji w stężeniach całkowitych pyłu zawieszonego PM10 24h

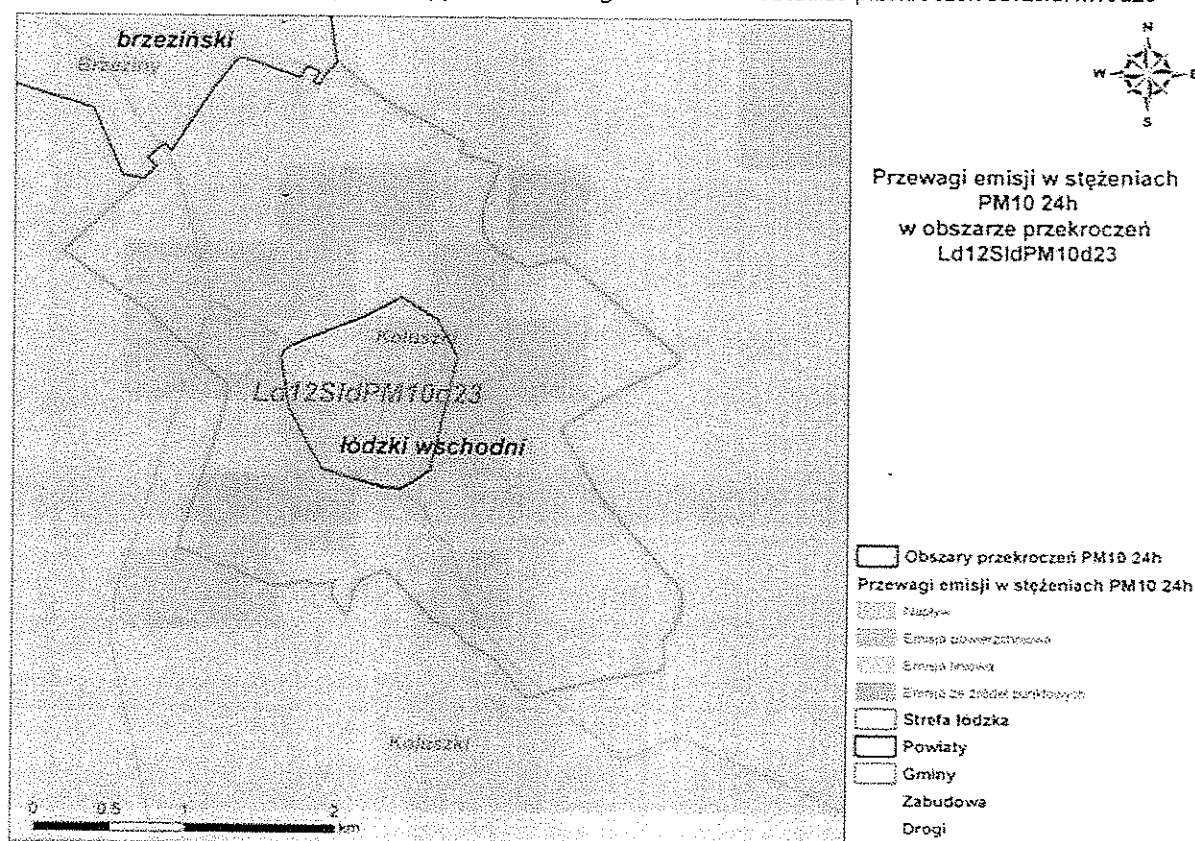

Źródło: Program Ochrony Powietrza dla strefy łódzkiej

Obszar przekroczeń Ld12SidPM10d23, a zarazem duża część obszaru rewitalizacji narażony jest przede wszystkim na emisję powierzchniową i liniową. Emisja powierzchniowa, inaczej zwana „niską emisją” emisję pochodzi ze spalania paliw stałych w paleniskach i kotłach węglowych.

Wynika z faktu, że do ogrzewania indywidualnego jako podstawowe paliwo używany jest węgiel, szczególnie ten o niskiej jakości z dużą zawartością popiołu i siarki, a jako źródło grzewcze używane są kotły o niskiej sprawności. Spalanie paliwa stałego w niskich temperaturach powoduje, iż emisja pyłów i innych zanieczyszczeń niesionych w pyle jest bardzo wysoka. Z kolei emisja liniowa pochodzi z ruchu komunikacyjnego, a składa się na nią w głównej mierze pył zawieszony pochodzący ze spalania paliw w silnikach spalinowych oraz ze ścierania opon i nawierzchni podczas ruchu pojazdów na drogach.¹

Rysunek 8. Przewagi emisji w stężeniach pyłu zawieszonego PM10 24h w obszarze przekroczeń Ld12SidPM10d23

źródło: Program Ochrony Powietrza dla strefy łódzkiej

Podsumowując, pomimo pewnych przekroczeń dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń stan powietrza w gminie Koluszki jest względnie dobry. Spośród wszystkich substancji mierzonych w ramach rocznej oceny jakości powietrza w województwie łódzkim w 2014 roku przekroczone zostały wyłącznie poziomy dopuszczalne pyłów PM 10 i PM2,5, a także benzo(a)pirenu i ozonu, przy czym pozostałe wyniki były w normie.² Aczkolwiek to właśnie te substancje są bardzo niebezpieczne dla ludzi i ważne jest, aby ograniczać występowanie ich przekroczeń.

Na stan środowiska na obszarze rewitalizacji wpływa system transportu drogowego – funkcjonująca linia kolejowa oraz główne drogi to istotne źródła hałasu komunikacyjnego.

Mieszkańcy sami oceniają stan środowiska naturalnego na obszarze rewitalizacji przede wszystkim jako dobry (56,3%) lub przeciętny (37,1%).

¹ Źródło: Program Ochrony Powietrza dla strefy łódzkiej

² Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Koluszki

Tabela 10. Ocena stanu środowiska naturalnego (np. jakość powietrza, wody) (N=240)

Aspekty życia na obszarze rewitalizacji	bardzo źle	źle	przeciętnie	dobrze	bardzo dobrze
Stan środowiska naturalnego (np. jakość powietrza, wody)	1,3%	3,8%	37,1%	56,3%	1,3%

Źródło: badanie PAPI

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

Obszar rewitalizacji jako centralny teren w gminie, leżący w mieście Koluszek, pełni szereg funkcji, w tym przede wszystkim mieszkaniowe, usługowe i przemysłowe, natomiast funkcję rolną – marginalnie. W centralnej części miasta dominuje zabudowa mieszkaniowa, głównie jednorodzinna, lecz także wielorodzinna oraz usługowa. Zabudowa wielorodzinna w postaci kamienic zlokalizowana jest przede wszystkim wzdłuż ulic Brzezińskiej i 3 Maja, obejmuje także tzw. osiedle kolejowe – budynki te to obiekty zabytkowe. Poza tym zabudowa wielorodzinna znajduje się we wschodniej i południowo-wschodniej części obszaru. Istotną rolę w kontekście rozwoju przestrzennego miasta determinuje linia kolejowa przebiegająca przez środek miasta i rozwidlająca się na jego południu. Po wschodniej stronie zlokalizowany jest park, natomiast nieopodal niego – przestrzeń publiczna w postaci rynku.

W zakresie sytuacji przestrzenno-funkcjonalnej na obszarze rewitalizacji jego mieszkańcy i mieszkańcy gminy ocenili dostępność poszczególnych usług publicznych oraz kwestii związanych z zagospodarowaniem przestrzennym.

Mieszkańcy najlepiej ocenili dostępność i jakość infrastruktury sportowej – 49,2% ocen „dobrze” i 15,4% – „bardzo dobrze”. Wysoką ocenę nadano także dostępności i jakości obiektów usługowo-handlowych (39,2% – „dobrze”, 20,4% – „bardzo dobrze”), dostępności i jakości usług edukacyjnych (43,3% – „dobrze”, 6,7% – „bardzo dobrze”) oraz dostępności i jakości oferty kulturalnej (37,1% – „dobrze”, 2,9% – „bardzo dobrze”).

Z kolei zdecydowanie najniższą ocenę otrzymała estetyka i zagospodarowanie przestrzeni, które niemal co trzeci badany (28,2%) ocenia jako złe, a 2,9% – jak bardzo złe, choć jednocześnie co czwarty badany mieszkaniec jest zadowolony z tego aspektu. Negatywnie oceniono również dostępność usług służby zdrowia (22,9% głosów „złe”). Analizując proporcje głosów pozytywnych i negatywnych wśród aspektów stosunkowo źle ocenianych przez mieszkańców znalazł się także transport publiczny – 10,8% respondentów ocenia go źle, 87,1% przeciętnie, natomiast nieco ponad 1% wyraża się o nim pozytywnie.

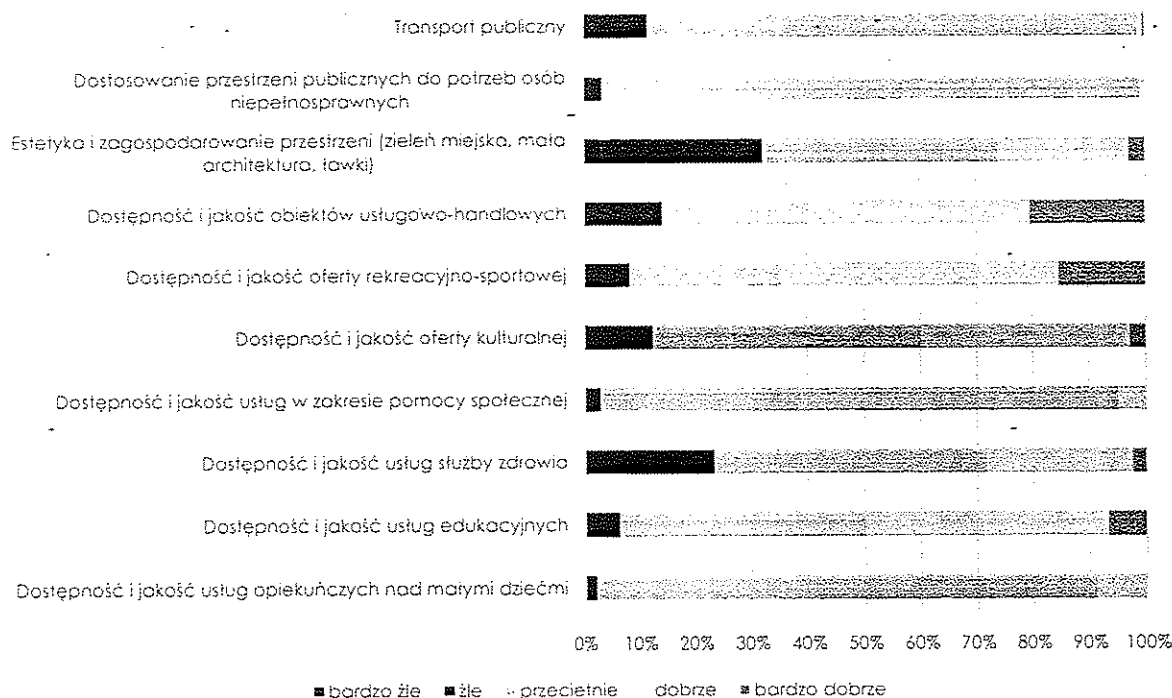
Szczegółowy wynik badania zamieszczono poniżej w formie tabelarycznej i graficznej.

Tabela 11. Ocena aspektów przestrzenno-funkcjonalnych na obszarze rewitalizacji (N=240)

Aspekty życia na obszarze rewitalizacji	bardzo złe	złe	przeciętnie	dobrze	bardzo dobrze
Dostępność i jakość usług opiekuńczych nad małymi dziećmi	0,0%	2,1%	89,2%	8,8%	0,0%
Dostępność i jakość usług edukacyjnych	0,0%	6,3%	43,8%	43,3%	6,7%
Dostępność i jakość usług służby zdrowia	0,4%	22,9%	48,3%	25,8%	2,5%
Dostępność i jakość usług w zakresie pomocy społecznej	0,0%	2,9%	92,1%	5,0%	0,0%
Dostępność i jakość oferty kulturalnej	0,8%	11,7%	47,5%	37,1%	2,9%
Dostępność i jakość oferty rekreacyjno-sportowej	0,4%	7,9%	27,1%	49,2%	15,4%
Dostępność i jakość obiektów usługowo-handlowych	0,4%	13,8%	26,3%	39,2%	20,4%
Estetyka i zagospodarowanie przestrzeni (zieleni miejska, mała architektura, ławki)	2,9%	29,2%	41,7%	23,3%	2,9%
Dostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb osób niepełnosprawnych	0,8%	2,5%	95,8%	0,8%	0,0%
Transport publiczny	0,8%	10,8%	87,1%	0,8%	0,4%

Źródło: badanie PAPI

Rysunek 9. Ocena aspektów przestrzenno-funkcjonalnych na obszarze rewitalizacji (N=240)

Źródło: badanie PAPI

W indywidualnych rozmowach z mieszkańcami obszaru rewitalizacji często pojawiała się informacja o tym, że w przestrzeni miasta brakuje placów zabaw i miejsc do wypoczynku zarówno dla dzieci, jak i dla dorosłych. Zwrócono uwagę na dysproporcje w kwestii zagospodarowania przestrzennego i oferty spędzania czasu w poszczególnych częściach Koluszek.

- “ Po naszej stronie brakuje jakiegoś parku. Ja jestem z Jagiellońskiej i tam mamy taki skwerek na końcu Jagiellońskiej gdzie już z sąsiadką rozmawialiśmy, żeby zrobić tam np. skwer, bo on należy do urzędu, tam nikt się tym nie zajmuje. Jakiś tam dla mieszkańców stolik czy powiedzmy szachy czy coś, żeby mogli się spotykać akurat z tej okolicy i no taki punkt spotkań powiedzmy. Po tej stronie to czujemy się jakby była wieś, bo całe miasto przeniosło się na tamtą stronę a tutaj nie ma kompletnie nic ani dla młodzieży, ani dla dzieci. Plac zabaw tamten na Starym Rynečku to co to jest za plac zabaw? To tylko tam dla części, a tutaj dla nas nie ma nic ani parku, ani nic.

Źródło: uczestnik spaceru badawczego

Pewne inwestycje są doceniane przez mieszkańców, choć mają oni do nich zastrzeżenia, uważając, że powinny być zrealizowane w inny sposób.

- “ Przynajmniej dla mnie to jest paranoja, że buduje się ten żłobek przy przedszkolu. Dzieciom zabrali plac zabaw i gdzie te małe dzieci mają iść? Nianie biorą za rękę i ulicami latają. Jest tyle miejsc w Koluszkach i niech będzie wybudowany, dlaczego ma nie być, ale czy w tym miejscu musiał być? Zabrano plac zabaw, a postawiony będzie żłobek.
- “ W Żakowicach taki wielki plac wybudowany i tam jest ogrodzony. Tam można by postawić olbrzymi żłobek dla tych dzieciaków, a tak stoi nikogo, nie ma.

Źródło: uczestnicy spaceru badawczego

Wielokrotnie zgłaszano również problemy w zakresie estetyki, które najczęściej sprowadzają się do niewystarczającej liczby śmieciarek.

“ Nie mamy koszy na śmieci, że ludzie chodzą i rzucają papiery i się poniewierają. Pijaki, pełno butelek wszędzie.

Źródło: uczestnik spaceru badawczego

Zgłoszono również zastrzeżenia w temacie infrastruktury drogowej i bezpieczeństwa w tym zakresie.
- Kwestia wygodnych, bezpiecznych ciągów pieszych jest dla mieszkańców wyjątkowo ważną potrzebą, wielokrotnie powtarzaną podczas poszczególnych spacerów. W przypadku istniejących chodników uciążliwe one są przeważnie dla osób z ograniczoną mobilnością, a także dla osób z dziećmi, ze względu na zły stan techniczny.

“ W tym momencie w domu mam dwoje wnucząt półrocznych. Córka moja generalnie nie może wyjść na spacer, bo nie ma jak przejść nawet głównym chodnikiem. Wie Pani jak się prowadzi pojedynczy wózek, a jak się prowadzi taki bliźniaczy? To jest jeszcze gorsza mordęga, proszę mi uwierzyć. Nie ma jak podjechać no kompletnie i teraz no przykład jak tutaj przechodziliśmy, bo tam ulice są już zrobione i jest inaczej są chodniki i wszystko.

Źródło: uczestnik spaceru badawczego

W niektórych miejscach silnie odczuwany jest brak chodnika w ogóle, np. przy ulicy Polnej.

“ Nie ma chodnika, a samochody jeżdżą i po prostu robią sobie wyścigi samochodowe. Jest to teraz najgorsza ulica jaka może być.

Źródło: uczestnik spaceru badawczego

Intensywny ruch na ulicy Brzezińskiej również stanowi problem dla mieszkańców.

“ Ruch ulicy jest, jak Państwo wiedzą, na razie żaden, ale wtedy, kiedy jest droga czynna to jest trudno wytrzymać, bo tiry i różne rzeczy idą. Jakaś obwodnica by się przydała, żeby tę drogę kiedyś odciążać.

Źródło: uczestnik spaceru badawczego

Mieszkańcy nierzadko uskarżali się na jakość infrastruktury drogowej oraz brak parkingów. Zgłaszano również potrzebę rozwoju infrastruktury rowerowej – bezpieczne drogi dla rowerów są pożądanym ułatwieniem w codziennej komunikacji dla mieszkańców Koluszek.

W kontekście przestrzenno-funkcjonalnym powiązany z aspektem gospodarczym mieszkańcy zwrócili uwagę na fakt przemiany charakteru ulicy Brzezińskiej, niegdyś będącej miejscem centralnym, żyjącym, a obecnie dość wymarłym. Znajdują się przy niej puste budynki i lokale, w tym dawna siedziba urzędu miasta.

“ Brzezińska to wiadomo, że jest teraz taka trochę zapyziata, bo odeszły sklepy, odeszło centrum związane z Urzędem Miasta, no to teraz tamta strona tak triumfuje. Dlatego tutaj teraz się tak trochę biednie zrobiło ale co ja tam mogę narzekać. Nie będę narzekać. Trochę się dzieje drogę będą robić tam dalej więc to są takie pozytywy.

Źródło: uczestnik spaceru badawczego

Na tzw. osiedlu kolejowym mieszkańcy pomimo mało sprzyjających warunków organizacyjnych (własnościowych) starają się zadbać o przestrzeń swojego osiedla, aczkolwiek problematyczne są dla nich kwestie techniczne, np. woda w piwnicy czy wymagający remontu stan zabudowy mieszkaniowej. Mieszkańcy osiedla zwracają uwagę na potrzebę stworzenia lokalnego miejsca do wypoczynku, wyposażonego w ławki, a także plac zabaw dla dzieci. Utrudnieniem jednak dla tych realizacji są problemy związane z zalewanymi podwórkami podczas deszczowych dni. Konieczna, zdaniem mieszkańców, jest także naprawa chodnika i nawierzchni ulicy.

Podczas rozmów z mieszkańcami sporo uwagi poświęcili oni przestrzeni rynku. W obecnym kształcie nie odpowiada on ich potrzebom i oczekiwaniom.

- “ Rynek jest obrzydliwy i to nie z samej racji placu i kocich łbów, bo to też ma swój charakter, tylko z racji zabudowy dookoła. Jeden budynek ma tylko charakter powiedzmy takiego rynkowo-malomieszczańskiego
- “ Na tym rynku to mi brakuje trochę zieleni. Brakuje troszkę takiego zacienienia, jakiegokolwiek.

Źródło: uczestnicy spaceru badawczego

Chętnie dzielili się swoimi pomysłami na jego przekształcenie. Obecnie na rynku w dzień targowy prowadzona jest sprzedaż na stoiskach. Mieszkańcy odczuwają potrzebę uporządkowania tej przestrzeni i wygospodarowania części na zadbane, schludny targ (budki, pawilony handlowe) oraz na część wypoczynkową. Ważna jest dla nich zielen w postaci dających cień drzew, ławki, fontanna a także monitoring placu – zadbana i przyjazna przestrzeń powinna przyciągać ludzi, zachęcać do spędzania w niej czasu. Jednocześnie, wyrażają zainteresowanie zwiększeniem funkcji handlowej rynku, poprzez uruchomienie targu na co dzień, a nie tak jak ma to miejsce obecnie – raz na tydzień.

- “ Znaczy ja mam dwie wizje, co by można było zrobić. Pierwsza taka jest że na przykład mogłoby zostać targowisko ale żeby to targowisko było w starym stylu. Jakie takie zadaszone budki, drewniane coś takiego. a drugie to takie zwykłe ławeczki, jakieś latarnie tak żeby to był jakiś deptak żeby można było sobie przyjść, może żeby pośrodku jakaś fontanna była zorganizowana, żeby można było przyjść usiąść.

Źródło: uczestnik spaceru badawczego

Dla mieszkańców ważne jest, żeby rynek pełnił funkcję handlową, lecz także stanowił atrakcyjne miejsce spotkań, w którym chętnie przebywaliby, zachęceni jego ofertą.

- “ Żeby to miejsce wymuszało kulturalne zachowanie, zielen, kawiarenki, spokojne koncerty jazzowe.

Źródło: uczestnik spaceru badawczego

SFERA TECHNICZNA

W zakresie sfery technicznej szczegółowej analizie poddano zarówno dane ilościowe dotyczące dostępnej infrastruktury technicznej, jak i odczucia mieszkańców odnoszące się do stanu dróg i budynków mieszkalnych.

Obszar rewitalizacji obejmuje tereny miejskie gminy Koluszki. Są one znacznie gęściej zaludnione niż obszary wiejskie i charakteryzują się innego typu zabudową – bardziej zwartą, dopasowaną do funkcji pełnionych przez miasto. Wobec tego naturalnym jest, że dostęp do infrastruktury technicznej na tym obszarze jest lepszy aniżeli w gminie ogółem – w samym mieście Koluszki mieszka ponad połowa ludności gminy, skupiona na nieco ponad 6% terytorium gminy. W związku z powyższym wskaźniki ilustrujące dostęp do infrastruktury technicznej – wodociągowej i kanalizacyjnej są wyraźnie wyższe na obszarze rewitalizacji w porównaniu do całej gminy, co przedstawia tabela poniżej.

Tabela 12. Dostęp do infrastruktury technicznej na obszarze rewitalizacji i w gminie Koluszki

Wyszczególnienie	Przyłącza wodociągowe na 100 mieszkańców	Przyłącza kanalizacyjne na 100 mieszkańców
Obszar rewitalizacji	27,6	19,6
Gmina Koluszki	25,5	9,7

Źródło: Urząd Miejski w Koluszkach

Badani mieszkańcy bardzo negatywnie ocenili stan dróg i chodników na obszarze rewitalizacji – 8,3% oceniło go jako bardzo zły, a 53,3% jako zły. Stosunkowo nisko oceniono także stan budynków mieszkalnych – 10,4% odpowiedzi „zły” i 2,1% – „bardzo zły”.

Tabela 13. Ocena aspektów technicznych na obszarze rewitalizacji

Aspekty życia na obszarze rewitalizacji	bardzo źle	źle	przeciętnie	dobrze	bardzo dobrze
Stan dróg i chodników	8,3%	53,3%	32,9%	5,0%	0,4%
Stan budynków mieszkalnych, w tym wyposażenie w podstawowe media	2,1%	10,4%	82,1%	5,4%	0,0%

Źródło: badanie PAPI

Podczas spacerów badawczych mieszkańcy ulicy Polnej zwrócili uwagę również na trudne warunki mieszkalne, wynikające z braku odpowiedniego wyposażenia mieszkań w toalety i łazienki. O powadze problemu świadczą wypowiedzi mieszkańców:

- “ Ja mam łazienkę, ale reszta np. starsze kobiety to jeszcze wodę z kranu biorą.
- “ Ja po tamtej stronie mieszkam – nie ma nic, ubicacja w podwórku, woda z kranu. No taki zacofany świat tu jest.
- “ Ja mam jedynie odpływ to mogłam sobie automat wstawić.
- “ U mnie nie ma nic, nie ma miejsca żeby łazienkę zrobić. Tutaj dobrze, że chociaż jest woda.

Źródło: uczestnicy spacerów badawczych

Kilkukrotnie pojawiły się również głosy informujące o braku drożności sieci kanalizacyjnej.

- “ Woda nam się wlewa i żeby kanalizację tutaj częściej czyścili naprawdę.

Źródło: uczestnik spaceru badawczego

SKALA I CHARAKTER POTRZEB REWITALIZACYJNYCH

Mieszkańcy obszaru rewitalizacji borykają się z szeregiem problemów, wśród których najważniejsze dotyczą problemów społecznych związanych z uzależnieniem od pomocy społecznej. Znaczna część mieszkańców w porównaniu do sytuacji w całej gminie, to osoby wykluczone społecznie ze względu na dotykającą je niepełnosprawność, choroby oraz ubóstwo. Skala występowania tych problemów jest znacząco wyższa na obszarze rewitalizacji niż w gminie Koluszki. Dodatkowo, mieszkańców obszaru charakteryzują negatywne zjawiska demograficzne – choć udział młodych osób w populacji jest wyższy niż w gminie ogółem, to niewspółmiernie wyższy jest też udział seniorów, co jest zjawiskiem niepożądanym.

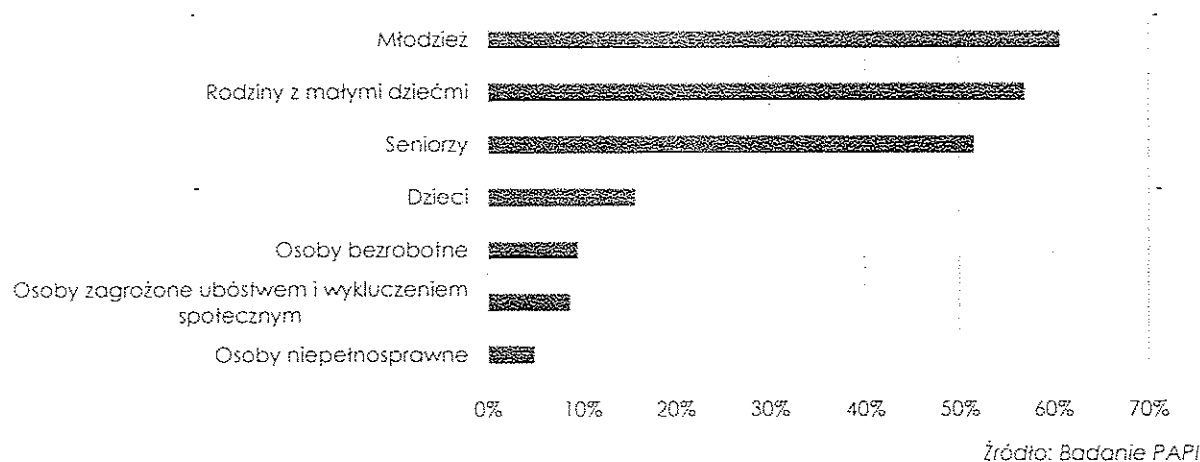
Tabela 14. Skala potrzeb rewitalizacyjnych

Wyszczególnienie	Obszar rewitalizacji	Gmina Koluszki
Wskaźnik obciążenia demograficznego	72,69%	67,32%
Stosunek liczby ludności w wieku poprodukcyjnym do osób w wieku produkcyjnym	42,27%	36,07%
Frekwencja w wyborach prezydenckich w 2015 r. II tura	60,90%	61,10%
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców	6,06	5
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu choroby w przeliczeniu na 100 mieszkańców	1,27	1,24
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców	5,69	3,39
Liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców	1,17	0,97

Źródło: Urząd Miejski w Koluszkach, Państwowa Komisja Wyborcza, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Koluszkach

Uczestnicy badania ankietowego wskazywali grupy, jakie według nich powinny być głównymi odbiorcami działań rewitalizacyjnych na obszarze rewitalizacji. Należą do nich młodzież (61%), rodziny z małymi dziećmi (57%) i seniorzy (52%). Jednocześnie badani w najmniejszym stopniu uważają, że przedsięwzięcia powinny dotyczyć osób, które są bezpośrednio dotknięte problemami społecznymi, tj. osób niepełnosprawnych, osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym czy osób bezrobotnych.

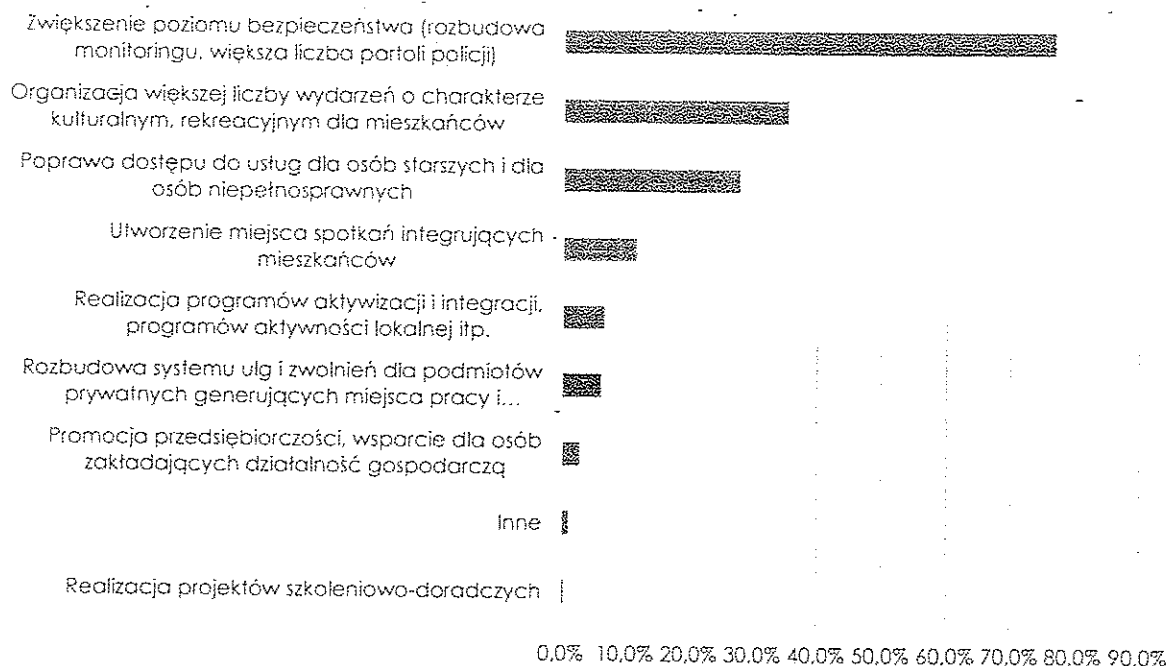
Rysunek 10. Oczekiwani główni odbiorcy działań rewitalizacyjnych na obszarze rewitalizacji z perspektywy mieszkańców (N=240)

Do najbardziej pożądaných społeczno-gospodarczych przedsięwzięć rewitalizacyjnych badani mieszkańcy zaliczyli przede wszystkim zwiększenie poziomu bezpieczeństwa (77,1%). 35,4% ankietowanych oczekuje organizacji większej liczby wydarzeń o charakterze kulturalnym i rekreacyjnym dla mieszkańców, natomiast 27,9% liczy na poprawę dostępu do usług dla osób starszych i osób z niepełnosprawnością. Utworzenie miejsc spotkań integrujących mieszkańców wyczekiwane jest przez zaledwie 11,7%. Poniższy wykres zawiera pełne zestawienie udzielanych odpowiedzi. Wynika z niego, że badani w najmniejszym stopniu oczekują projektów ożywiających gospodarkę i aktywizujących osoby wykluczone społecznie.

Wyniki badania ankietowego spójne są z relacjami mieszkańców w ramach spacerów badawczych, podczas których także zwracano uwagę na kwestie bezpieczeństwa publicznego oraz zwiększenie oferty spędzania czasu wolnego, ze szczególnym naciskiem na seniorów.

Rysunek 11. Oczekiwane przez mieszkańców przedsięwzięcia do podjęcia w celu ograniczania negatywnych zjawisk społecznych i gospodarczych na obszarze rewitalizacji (N=240)

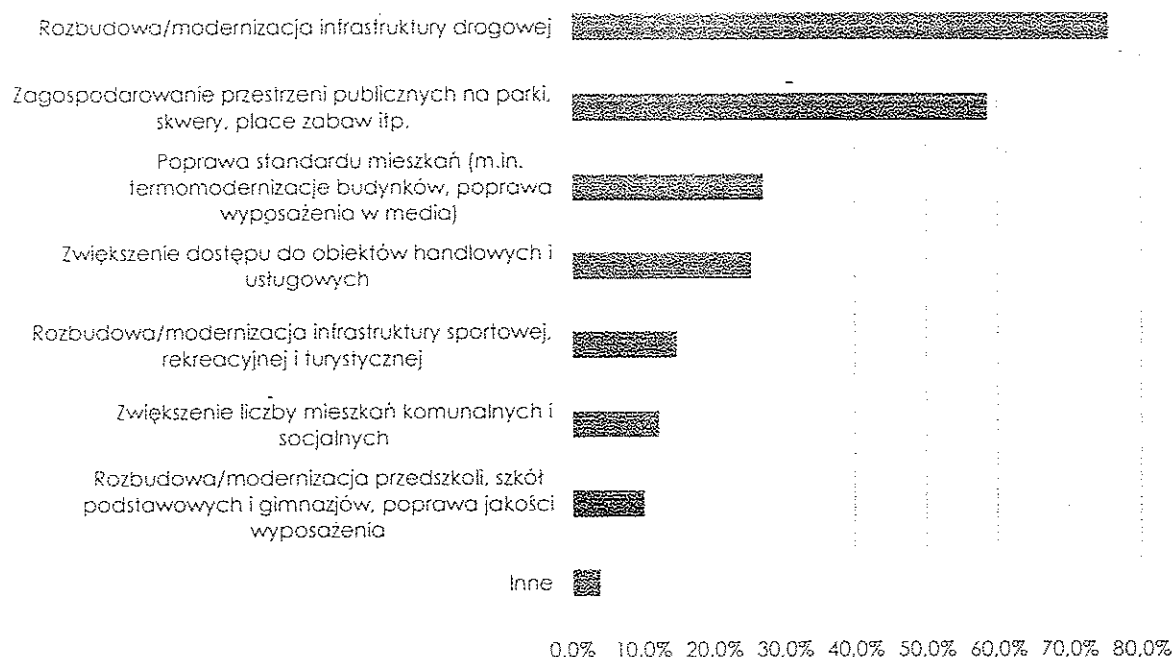
Źródło: Badanie PAPI

W kontekście działań infrastrukturalnych, trzy czwarte (75,8%) badanych oczekuje rozbudowy lub modernizacji infrastruktury drogowej, natomiast 58,8% – zagospodarowania przestrzeni publicznych na parki, skwery, place zabaw itp. Częściej niż co czwarty ankietowany (27,1%) wskazał również poprawę standardu mieszkań (m.in. termomodernizacje budynków, poprawę wyposażenia w media), a 25,4% – zwiększenie dostępu do obiektów handlowych i usługowych.

Do najmniej oczekiwanych działań „twardych” należą: rozbudowa/modernizacja infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i turystycznej (15%), zwiększenie liczby mieszkań komunalnych i socjalnych (12,5%) i rozbudowa/modernizacja przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjów, poprawa jakości wyposażenia (10,4%). Wśród innych działań, jakie wskazywali mieszkańcy najczęściej pojawiały się oczekiwania związane z infrastrukturą drogową i komunikacją indywidualną, w tym zwiększenie liczby miejsc parkingowych czy budowa chodników.

Mieszkańcy, którzy uczestniczyli w spacerach badawczych również zgłaszali podobne potrzeby rewitalizacyjne. Szczególną uwagę poświęcali kwestii bezpieczeństwa w ruchu drogowym, w tym obecności jakości infrastruktury drogowej, włączając w to chodniki i drogi dla rowerów. Ponadto, podkreślali konieczność zagospodarowania przestrzeni wokół budynków mieszkalnych, ale także na rynku. Zwracali także uwagę na problem braku infrastruktury sanitarnej w mieszkaniach oraz zły stan techniczny budynków.

Rysunek 12. Oczekiwane przez mieszkańców przedsięwzięcia do podjęcia w celu ograniczenia negatywnych zjawisk środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych na obszarze rewitalizacji (N=240)

Źródło: Badanie PAPI

Hierarchia potrzeb rewitalizacyjnych

Na podstawie przeprowadzonej analizy wskaźnikowej oraz różnych form konsultacji społecznych zhierarchizowano zdiagnozowane potrzeby rewitalizacyjne.

- Biorąc pod uwagę fakt, że mieszkańcy obszaru rewitalizacji nie wykazują się aktywnością społeczną i łączą ich słabe więzi, za priorytetowe uważa się podjęcie interwencji w zakresie wzrostu poziomu integracji lokalnej, w tym także poczucia więzi z otoczeniem. Lokalna społeczność nie czuje potrzeby objęciem procesem rewitalizacji ludzi zmarginalizowanych, co także świadczy o dystansie, jaki dzieli mieszkańców. Stąd istotne jest łączenie mieszkańców zarówno poprzez działania miękkie, jak i twarde, sprzyjające rozwojowi aktywności w przestrzeni.
- Należy ograniczyć problem ubóstwa dotyczący istotną część mieszkańców obszaru rewitalizacji społecznej. Kwestia ta powoduje wykluczenie społeczne oraz nawarstwianie się problemów związanych z brakiem więzi wśród mieszkańców.
- Kolejną potrzebą w dużym stopniu powiązaną z priorytetową jest kwestia reintegracji Koluszek w kontekście przestrzennym. Z uwagi na odczuwalny przez mieszkańców podział miasta należy podjąć interwencję, która pomoże w spajaniu obszaru rewitalizacji, w „zszywaniu miasta”. Tu należy wziąć pod uwagę również problem wymierania miasta i występowania względnie dużej liczby pustych lokali i przestrzeni do zagospodarowania. Potrzebne w tym zakresie jest ożywienie obszaru rewitalizacji.
- Dbając o aktywizację mieszkańców oraz ich integrację, należy również odpowiedzieć na potrzebę w postaci zwiększenia oferty spędzania czasu wolnego, ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych oraz młodzieży.

- W kontekście dbałości o przestrzeń występuje potrzeba zwiększenia poziomu bezpieczeństwa w ruchu drogowym, dbając przede wszystkim o osoby o ograniczonej mobilności; a także o pieszych i rowerzystów. Tworzenie przestrzeni przyjaznej tym uczestnikom ruchu drogowego istotnie wpłynie na bezpieczeństwo i chęć przebywania w przestrzeni publicznej, a co za tym idzie – na jej ożywienie.
- Wykluczenie społeczne wiąże się silnie także z warunkami mieszkalnymi, stąd jedna z potrzeb w tym zakresie dotyczy ich poprawy, przede wszystkim w zakresie dostępu do infrastruktury technicznej, w tym tak podstawowych kwestii jak bieżąca woda, toaleta i łazienka w mieszkaniach.
- Konieczne jest także podjęcie interwencji w zakresie poprawy jakości powietrza, dzięki czemu ograniczony zostanie negatywny wpływ zanieczyszczeń na zdrowie mieszkańców obszaru rewitalizacji.

LOKALNE POTENCJAŁY WYSTĘPUJĄCE NA OBSZARZE REWITALIZACJI

Podstawą do określenia potencjałów obszaru rewitalizacji stała się przeprowadzona diagnoza pogłębiona, a także badanie ankietowe mieszkańców, choć zaledwie 5% z nich potrafiło wskazać mocne strony centrum Koluszek.

- ✓ centralny charakter obszaru – na obszarze rewitalizacji występuje znacznie wyższa gęstość zaludnienia i zabudowy, aniżeli w pozostałej części gminy, powiązane jest z tym stosunkowo bogate zaplecze handlowo-usługowe, a także dostępność obiektów sportowych,
- ✓ obecność stosunkowo dużego obszaru zieleni oraz przestrzeni publicznej – rynku, będących istotnymi miejscami dla mieszkańców, którzy chcą spędzać tam czas wolny,
- ✓ aktywność gospodarcza – działalność względnie dużej liczby przedsiębiorstw pobudza gospodarkę miasta i gminy i jest atutem obszaru, wspomagany przez działalność instytucji wsparcia biznesu,
- ✓ dostępność komunikacyjna – choć z jednej strony linia kolejowa i drogi stanowią pewną barierę przestrzenną, stanowią również o sile obszaru, ułatwiając jego skomunikowanie z innymi obszarami gminy oraz z miejscowościami sąsiednimi; lepsza możliwość dojazdu do i z obszaru rewitalizacji ułatwia pobudzanie życia na jego terenie,
- ✓ funkcjonowanie organizacji społecznych – ich zagęszczenie jest znacznie większe na obszarze rewitalizacji niż w gminie, mimo że skupiają się tylko na niewielkim fragmencie obszaru; należy jednak wykorzystać ten potencjał w planowaniu przedsięwzięć ożywiających życie społeczne w centrum Koluszek,
- ✓ przestrzeń i lokale oraz budynki obecnie niezagospodarowane, w tym wyjątkowe miejsca (obiekty budowlane) dające szansę na wprowadzenie nowych funkcji, ożywienie ich i otwarcie dla lokalnej społeczności.

WIZJA STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI

Po przeprowadzeniu rewitalizacji przewiduje się następującą wizję stanu obszaru rewitalizacji w gminie Koluszki:

Centrum Koluszek stanowi spójny obszar, bogaty w różnorodne funkcje, sprawiające, że mieszkańcy chętnie spędzają czas w poszczególnych jego częściach. Główną oś stanowi ulica Brzezińska, okolice dworca kolejowego, park i przestrzeń aż do rynku włącznie, spajające sąsiadujące obszary i zamieszkującą je ludność, która integruje się i wzmacnia łączące je więzi. Przestrzeń obszaru rewitalizacji jest przyjazna dla wszystkich pokoleń i zachęca mieszkańców do interakcji i energicznego działania, ożywiając otoczenie.

CELE REWITALIZACJI I KIERUNKI DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH

Aby osiągnąć założoną wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji wyznaczono następujące cele rewitalizacji i odpowiadające im kierunki działań rewitalizacyjnych. Cele i kierunki zostały opracowane na podstawie warsztatów z interesariuszami procesu rewitalizacji w Koluszkach.

Cel 1. Wzbudzenie życia na obszarze rewitalizacji, wykorzystując potencjał jego mieszkańców, użytkowników i przedsiębiorców

1.1. Aktywizacja seniorów poprzez rozbudowę skierowanej do nich oferty i zachęcenie do kreatywności i przejęcia inicjatywy w działaniach.

1.2. Zainicjowanie działań rozwijających poczucie wspólnoty wśród mieszkańców, otwierających ich na otoczenie i wzmacniających poczucie tożsamości lokalnej.

1.3. Integracja przedsiębiorców poprzez podejmowanie wspólnych aktywności rozszerzających sferę handlowo-usługową na obszarze rewitalizacji w oparciu o potencjał, jaki oferuje niezagospodarowana przestrzeń lokalowa i publiczna.

Cel 2. Rozwój przestrzeni przyjaznej mieszkańcom sprzyjającej integracji i ożywianiu obszaru

2.1. Transformacja barier przestrzennych w mocne strony - przekształcenie przestrzeni związanej z kolejną z miejsca dzielącego mieszkańców w spoiwo obszaru rewitalizacji.

2.2. Tworzenie w przestrzeni publicznej miejsc spotkań, otwartych dla mieszkańców, zachęcających do wypoczynku i aktywności.

2.3. Zagospodarowywanie przestrzeni w sposób różnorodny, umożliwiający rozwój zdyswersyfikowanych usług i ożywiający obszar, z wykorzystaniem dostępnej oferty lokalowej.

Cel 3. Wzrost poziomu bezpieczeństwa oraz jakości życia na obszarze rewitalizacji.

3.1. Podjęcie działań poprawiających warunki zamieszkania oraz uporządkowujące przestrzeń i dostosowujące ją do potrzeb mieszkańców.

3.2. Remont i budowa infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji, poprawiającej bezpieczeństwo i mobilność mieszkańców.

3.3. Działania w zakresie poprawy jakości powietrza na obszarze rewitalizacji.

POWIĄZANIE GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Koluszki na lata 2016-2023 powiązany jest z następującymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi obowiązującymi w gminie, a powiązanie to przedstawiono w formie opisowej, odwołując się do zapisów analizowanych opracowań, tzn. do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Koluszki na lata 2014-2020 i Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Koluszki. W gminie nie obowiązuje strategia rozwoju gminy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Koluszki na lata 2014-2020

Zarówno ta strategia jak i program rewitalizacji istotnie dotyczą kwestii społecznej jako kluczowej dla poprawy jakości życia. Program rewitalizacji dotyczy obszaru, na którym występuje kumulacja problemów społecznych, toteż spójność z powyższą strategią jest konieczna. Nadmienić należy, że celem głównym strategii jest *poprawa sytuacji życiowej mieszkańców, wyrównywanie szans życiowych grup społecznych ekonomicznie i socjalnie najuboższych oraz zapobieganie wykluczeniu społecznemu tych grup*, co wpisuje się w ideę rewitalizacji. Istotne są także wyznaczone cele strategiczne i szczegółowe, których zapisy wspierają proces rewitalizacji w Koluszkach. Dotyczy to przede wszystkim:

- Celu strategicznego 2: *Rozwijanie zintegrowanego wsparcia na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych oraz wyznaczonych w jego ramach celów szczegółowych, odnoszących się do opieki nad osobami wymagającymi pomocy, aktywizacji zawodowej i integracji społecznej seniorów i osób z niepełnosprawnością zarówno poprzez podejmowanie działań miękkich, jak i twardych, a więc usuwania barier przestrzennych dla osób z ograniczoną mobilnością.*
- Celu strategicznego 6: *Zapewnienie dzieciom i młodzieży równych szans w dostępie do edukacji i oferty kulturalnej i jego celów szczegółowych, które skupiają się wokół rozwoju oferty spędzania czasu wolnego w postaci wydarzeń kulturalnych, sportowych czy edukacyjnych, rozwój odpowiedniej infrastruktury wspierającej tę aktywność.*
- Celu strategicznego 7: *Budowa sprawnego międzysektorowego partnerstwa na rzecz rozwiązywania problemów społecznych i jego celów szczegółowych, dotyczących wsparcia organizacyjnego w zakresie aktywizacji społecznej, zapobiegania wykluczeniu społecznemu i dyskryminacji, a także poprawy jakości planowania przestrzennego i dostępności do zasobów mieszkaniowych.*

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Koluszki

W tym opracowaniu określono kierunki zmian w strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów. Generalnym kierunkiem działań przyjętym w studium jest zasada zrównoważonego rozwoju, która wyznacza również ramy dla procesu rewitalizacji w mieście. Na potrzeby opracowania dokumentu gminę podzielono na strefy funkcjonalno-przestrzenne, gdzie miasto objęto strefą centralną, zatem wpisuje się w nią wyznaczony obszar rewitalizacji. Wśród założonych procesów urbanizacyjnych w Koluszkach zawarto m.in. kształtowanie w mieście Koluszki zainwestowania z koncentracją funkcji usługowych (handlu, oświaty, kultury, opieki zdrowotnej i administracji) współistniejących z funkcją mieszkaniową, rozwój funkcji usługowych (w tym o charakterze publicznym) na terenach w sąsiedztwie dworca kolejowego czy zachowanie,

rozwój oraz uzupełnienie istniejących terenów zabudowy mieszkaniowej i usługowej na terenie miasta.

Dla strefy centralnej, a więc i dla obszaru rewitalizacji, w studium wskazano intensyfikację zainwestowania: stopniowe ograniczenie funkcji rolniczych na rzecz rozwoju funkcji usługowej i produkcyjnej, a także terenów zabudowy mieszkaniowej realizowanej zarówno w budownictwie jednorodzinny, jak i wielorodzinny, podnoszenie jakości przestrzeni publicznych oraz ochronę i eksponowanie wartościowych kulturowo i historycznie obiektów i obszarów oraz ich otoczenia. Dodatkowo, w studium zaznaczono obecność obszarów zdegradowanych, za które uznano tereny przylegające do terenów kolejowych, a więc osiedle kolejowe, park miejski i tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej o funkcji centrum (przy ul. Brzezińskiej).

Wśród zapisów dotyczących kształtowania przestrzeni na terenach miasta zawarto zalecenia, aby wyposażać tereny mieszkaniowe w infrastrukturę techniczną, realizować funkcję usługową w parterze budynków wielorodzinnych, modernizować istniejącą historyczną zabudowę w centrum oraz jego przestrzenie publiczne, a także intensyfikować zainwestowanie na terenach usług i dbać o ład i kompozycję przestrzenną w mieście oraz porządkować układy urbanistyczne poprzez racjonalne ukształtowanie sieci dróg. Wobec powyższego należy zauważyć powiązanie niniejszego programu rewitalizacji z omówionym studium w zakresie rozwoju sfery handlowo-usługowej w mieście, wykorzystując potencjał istniejącej zabudowy, w tym niezagospodarowanych lokali i przestrzeni – jest to bezpośredni związek z pierwszym celem rewitalizacji: *Wzbudzenie życia na obszarze rewitalizacji, wykorzystując potencjał jego mieszkańców, użytkowników i przedsiębiorców.*

Ponadto, wyznaczono preferowane kierunki rozwoju funkcji przestrzeni publicznych w mieście, do których zaliczono przestrzenie ulic miejskich (ulicę Brzezińską na odcinku od ul. Wigury do ul. 3 Maja oraz ulicę 3 Maja na odcinku od ul. Staszica do ul. Mickiewicza), przestrzenie placów i rynków (przedpole dworca kolejowego i rynek) oraz przestrzeń parku przy ulicy Kolejowej. Wskazane w studium funkcje tych obszarów to miejsca organizacji wydarzeń, funkcja usługowa, handlowa, kulturalna i gastronomiczna, miejsce wypoczynku, pełnienie roli salonu miasta oraz komunikacja w odniesieniu do ruchu kołowego i pieszego.

Wytyczne dotyczące rozwoju przestrzeni na terenach kolejowych i sąsiadujących, a także wskazanych powyżej przestrzeni publicznych stoją w zgodzie z drugim celem rewitalizacji w brzmieniu *Rozwój przestrzeni przyjaznej mieszkańcom sprzyjającej integracji i ożywianiu obszaru.* W jego ramach nacisk kładziony jest na „zszywanie miasta” w kontekście podziału infrastrukturą kolejową, tworzenie przestrzeni publicznej atrakcyjnej dla mieszkańców i zagospodarowywanie przestrzeni w celu jej ożywienia dzięki zdywersyfikowanej ofercie.

Z kolei zapisy odnoszące się do modernizacji zabudowy mieszkaniowej oraz kształtowania sieci dróg spójne są z trzecim celem rewitalizacji, jakim jest *Wzrost poziomu bezpieczeństwa oraz jakości życia na obszarze rewitalizacji* odnoszący się ściśle do działań infrastrukturalnych w kontekście gospodarki mieszkaniowej, otoczenia budynków oraz stanu infrastruktury drogowej.

PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE**LISTA PRZEDSIĘWZIĘĆ PODSTAWOWYCH**

Poniżej przedstawiono zestawienie podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych zgłoszonych do Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Koluszki na lata 2016-2023, bez których osiągnięcie celów rewitalizacji nie będzie możliwe. Dodatkowo, realizacja zaplanowanych działań przyczyni się do wyjścia z sytuacji kryzysowej, czyli osiągnięcia wizji obszaru rewitalizacji. Źródła finansowania projektów zostały szczegółowo opisane w rozdziale poświęconym szacunkowym ramom finansowym. Projekty zostały oparte o zdiagnozowane problemy i potrzeby rewitalizacyjne, w tym także uwagi mieszkańców zgłoszone podczas warsztatów i innych form partycypacji społecznej. Zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne obejmują działania służące realizacji celu publicznego określonego w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami i przedsięwzięcia prywatne.

Lp.	1
Nazwa projektu	Klub Seniora
Podmiot realizujący projekt	Gmina Koluszki
Zakres realizowanych zadań	Utworzenie klubu zrzeszającego osoby starsze zamieszkujące na obszarze rewitalizacji. Klub stanowić będzie miejsce spotkań seniorów, podczas których będą oni rozwijać swoje zainteresowania poprzez wytwórstwo, zajęcia sportowe, wycieczki i wspólne podejmowanie inicjatyw na rzecz miasta. Dzięki regularnym spotkaniom seniorzy z terenu całego obszaru rewitalizacji będą realizować działania aktywizujące i angażujące ich w życie lokalne.
Lokalizacja	ul. Brzezińska 32, Koluszki
Szacowana wartość [PLN]	2 000 000,00
Okres realizacji projektu	2018-2023
Źródła finansowania	Budżet gminy
Prognozowane rezultaty	Aktywizacja osób starszych, ograniczenie wykluczenia społecznego seniorów i poprawa ich kondycji zdrowotnej i samopoczucia, wzrost zaangażowania w życie lokalne.
Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Badanie odczuć grupy docelowej (seniorów), analiza danych z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koluszkach

Lp.	2
Nazwa projektu	Seniorzy dla przedszkolaków
Podmiot realizujący projekt	Gmina Koluszki
Zakres realizowanych zadań	Zaangażowanie seniorów działających w Klubie Seniora oraz innych chętnych do działania na rzecz małych dzieci. Seniorzy wolontaryjnie odwiedzają dzieci w przedszkolu, czytają im bajki i pomagają w nauce przez zabawę.
Lokalizacja	obszar rewitalizacji
Szacowana wartość [PLN]	200 000,00
Okres realizacji projektu	2018-2023
Źródła finansowania	Budżet gminy
Prognozowane rezultaty	Aktywizacja osób starszych i integracja międzypokoleniowa.
Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Badanie odczuć grupy docelowej (seniorów), analiza danych z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koluszkach

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Koluszki na lata 2016-2023

3	
lp.	
Nazwa projektu	Bank czasu
Podmiot realizujący projekt	Miejski Ośrodek Kultury
Zakres realizowanych zadań	Uruchomienie banku czasu, czyli platformy wymiany usług sąsiedzkich. Mieszkańcy obszaru rewitalizacji posiadający pewne umiejętności i chcący się nimi podzielić zapisują się do banku czasu, a świadcząc te usługi innym użytkownikom banku, zyskują możliwość skorzystania z umiejętności/usług innych osób. Zachęca to do wymiany usług, wzajemnego wsparcia i pomocy i poznania lokalnej społeczności.
Lokalizacja	Kino Odeon 3d, ul. 3 Maja 2, Koluszki
Szacowana wartość [PLN]	30 000,00
Okres realizacji projektu	2018-2023
Źródła finansowania	Budżet gminy
Prognozowane rezultaty	Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji, wzrost integracji i zaufania społecznego, budowa więzi.
Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Analiza funkcjonowania banku czasu – liczby zaangażowanych osób oraz zasięgu realizowanych usług, analiza danych z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koluszkach

4	
lp.	
Nazwa projektu	Warsztaty rękodzielnicze
Podmiot realizujący projekt	Przedsiębiorcy
Zakres realizowanych zadań	Organizacja warsztatów rękodzielniczych (ceramika), adresowanych do mieszkańców obszaru rewitalizacji, szczególnie osób wykluczonych, w tym dzieci oraz seniorów. W trakcie warsztatów przedsiębiorcy nauczą uczestników podstaw tworzenia własnoręcznie wyrobów ceramicznych, zachęcając do rozwoju zainteresowań i nawiązania nowych znajomości poprzez spędzanie czasu wolnego w sposób aktywny, kreatywny i użyteczny.
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji
Szacowana wartość [PLN]	100 000,00
Okres realizacji projektu	2018-2023
Źródła finansowania	Środki prywatne, fundusze europejskie
Prognozowane rezultaty	Ograniczenie problemu marginalizacji społecznej.
Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Analiza danych z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koluszkach

5	
lp.	
Nazwa projektu	Klub rodzica
Podmiot realizujący projekt	Gmina Koluszki
Zakres realizowanych zadań	Utworzenie miejsca spotkań dla rodziców z dziećmi w wieku od niemowlęcego do przedszkolnego, zamieszkujących obszar rewitalizacji. Rodzice ci to nierzadko młode osoby borykające się z problemem odosobnienia, toteż takie spotkania ułatwią ich społeczną integrację i wymianę doświadczeń. Wspólna zabawa dzieci to również chwila odetchnienia dla rodziców na co dzień zajmujących się domem, opiekujących się dziećmi, a podczas spotkań aktywizujących się i integrujących.
Lokalizacja	ul. Brzezińska 18, Koluszki
Szacowana wartość [PLN]	200 000,00
Okres realizacji projektu	2018-2023

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Koluszki na lata 2016-2023

Źródła finansowania	budżet gminy, środki prywatne
Prognozowane rezultaty	Ograniczenie problemu marginalizacji społecznej.
Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Analiza danych z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koluszkach

Lp.		6
Nazwa projektu	Sąsiedzkie wydarzenia	
Podmiot realizujący projekt	Gmina Koluszki, rady osiedli, NGO	
Zakres realizowanych zadań	Organizacja sąsiedzkich wydarzeń kulturalnych i integracyjnych. Lokalna społeczność danego osiedla na obszarze rewitalizacji wspólnie organizuje kilkakrotnie w roku wydarzenie na skalę osiedla, ogólnodostępne dla mieszkańców i mające na celu ich integrację i wspólne spędzenie czasu wolnego w sąsiedztwie swojego miejsca zamieszkania.	
Lokalizacja	obszar rewitalizacji	
Szacowana wartość [PLN]	200 000,00	
Okres realizacji projektu	2018-2023	
Źródła finansowania	Budżet gminy, środki prywatne	
Prognozowane rezultaty	Wzmocnienie więzi społecznej, budowa zaufania społecznego, ograniczenie problemu marginalizacji społecznej.	
Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Analiza danych z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koluszkach oraz informacji dotyczących zrealizowanych wydarzeń.	

Lp.		7
Nazwa projektu	Organizacja cyklicznych wydarzeń w parku	
Podmiot realizujący projekt	Gmina Koluszki, NGO	
Zakres realizowanych zadań	Organizacja cyklicznych, tematycznych wydarzeń w parkach, adresowanych do różnych grup mieszkańców obszaru rewitalizacji. Planuje się realizację spotkań takich jak cykliczne karaoke, występy piosenki, wystawy kwiatów czy jesienny festiwal związany z sezonowymi planami.	
Lokalizacja	Park Miejski, skwer osiedlowy, nowy park przy ul. Polnej, Koluszki	
Szacowana wartość [PLN]	500 000,00	
Okres realizacji projektu	2018-2023	
Źródła finansowania	Budżet gminy, środki prywatne, fundusze europejskie	
Prognozowane rezultaty	Zwiększenie oferty spędzania czasu wolnego, integracja mieszkańców, wzmocnienie więzi społecznych.	
Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Dane dotyczące zrealizowanych wydarzeń – ich liczba i liczba uczestników	

Lp.		8
Nazwa projektu	Dzień ulicy Brzezińskiej	
Podmiot realizujący projekt	Przedsiębiorcy, Gmina Koluszki	
Zakres realizowanych zadań	Organizacja święta ulicy Brzezińskiej, polegającego na wspólnym podjęciu działań ożywiających ulicę w danym dniu i zachęcających do skorzystania z jej oferty. Lokalni przedsiębiorcy wraz ze społecznością organizują atrakcyjną ofertę handlowo-usługową uzupełnioną działaniem w przestrzeni ulicy, np. zazieleniając ją, organizując występy, pokazy i inne aktywności.	
Lokalizacja	ulica Brzezińska, Koluszki	

Szacowana wartość [PLN]	200 000,00
Okres realizacji projektu	2018-2023
Źródła finansowania	Środki prywatne, Budżet gminy, fundusze europejskie
Prognozowane rezultaty	Ożywienie ulicy Brzezińskiej, wzrost aktywności gospodarczej na niej, a więc wykorzystanie dostępnych lokali usługowych, integracja mieszkańców.
Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Analiza dostępności lokali usługowych, frekwencja podczas wydarzenia.
Lp.	9
Nazwa projektu	Szkolenia dla osób bezrobotnych
Podmiot realizujący projekt	Powiatowy Urząd Pracy, Przedsiębiorcy, NGO
Zakres realizowanych zadań	Organizacja szkoleń dla mieszkańców obszaru rewitalizacji wykluczonych społecznie z powodu ubóstwa czy bezrobocia, mające na celu ich reaktywację zawodową. Szkolenia realizowane będą przy wsparciu przedsiębiorców, a polegać będą na nabyciu nowych kompetencji, pozwalających na podjęcie pracy w zawodzie, na który jest obecnie zapotrzebowanie. Dzięki współpracy z przedsiębiorcami utworzona zostanie baza pożądanych pracowników i realizowane będą szkolenia, staże i praktyki w lokalnych zakładach pracy.
Lokalizacja	obszar rewitalizacji
Szacowana wartość [PLN]	300 000,00
Okres realizacji projektu	2018-2023
Źródła finansowania	Powiat Łódzki Wschodni z Funduszu Pracy, środki prywatne, fundusze europejskie
Prognozowane rezultaty	Ograniczenie problemu wykluczenia społecznego z powodu bezrobocia i ubóstwa.
Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Dane z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koluszkach oraz Powiatowego Urzędu Pracy
Lp.	10
Nazwa projektu	Modernizacja budynku dawnego urzędu miasta
Podmiot realizujący projekt	Gmina Koluski
Zakres realizowanych zadań	Remont dawnego budynku urzędu miasta, obecnie niewykorzystanego. Zagospodarowanie go na cele społeczne – udostępnienie go lokalnym grupom formalnym i nieformalnym działającym na rzecz rozwoju lokalnego, w tym obszaru rewitalizacji.
Lokalizacja	ul. Brzezińska 32, Koluski
Szacowana wartość [PLN]	6 000 000,00
Okres realizacji projektu	2018-2019
Źródła finansowania	Budżet gminy, fundusze europejskie
Prognozowane rezultaty	Zwiększenie oferty dostępnych lokali do działalności społecznej, zachęcenie mieszkańców do realizacji inicjatyw lokalnych, aktywizacja społeczna.
Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Analiza danych dotyczących funkcjonowania organizacji społecznych – ich liczebności i rodzaju aktywności.
Lp.	11
Nazwa projektu	Muzeum Historii Koluszek
Podmiot realizujący projekt	Stowarzyszenie Historia Koluszek

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Koluszek na lata 2016-2023

Zakres realizowanych zadań	Utworzenie w budynku przy ul. 3 Maja Muzeum Historii Koluszek. Realizacja projektu zakłada adaptację budynku na cele społeczne – realizację muzeum, które prowadzone będzie przez lokalne stowarzyszenie. Utworzenie kawiarenki społecznej w celu poprawy więzi między mieszkańcami obszaru rewitalizacji i gminy. Budynek zostanie również szczegółowej termomodernizacji.
Lokalizacja	ul. 3 Maja 17, Koluszek
Szacowana wartość [PLN]	4 000 000,00
Okres realizacji projektu	2018-2019
Źródła finansowania	Budżet gminy, środki prywatne, fundusze europejskie
Prognozowane rezultaty	Wzrost poczucia tożsamości lokalnej oraz rozwój więzi społecznych i zaangażowania w życie lokalne.
Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Analiza liczby odwiedzających i liczby organizowanych wydarzeń w muzeum.

Lp.		12
Nazwa projektu	Centrum wsparcia dla osób marginalizowanych	
Podmiot realizujący projekt	Gmina Koluszek Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Koluszkach, NGO	
Zakres realizowanych zadań	Utworzenie centrum wsparcia dla osób ubogich, bezradnych życiowo, wykluczonych społecznie. Będzie mieć ono formę punktu konsultacyjnego, w którym oferowane będzie bezpłatne poradnictwo specjalistyczne w celu pomocy w rozwiązywaniu sytuacji problemowych, a także poradnictwo prawne i psychologiczne. Punkt będzie mobilny, co oznacza, że w wyznaczone dni będzie znajdował się w różnych miejscach na obszarze rewitalizacji, tak, aby znajdować się jak najbliżej miejsc kryzysowych – obszarów, w których zamieszkuje najwięcej osób potrzebujących pomocy, mobilnie – w świetlicach na obszarze rewitalizacji	
Lokalizacja		
Szacowana wartość [PLN]	300 000,00	
Okres realizacji projektu	2018-2023	
Źródła finansowania	Budżet gminy, fundusze europejskie	
Prognozowane rezultaty	Zmniejszenie problemu wykluczenia społecznego i zależności od wsparcia ośrodka pomocy społecznej, poprawa sytuacji życiowej osób marginalizowanych	
Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Dane z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koluszkach	

Lp.		13
Nazwa projektu	Centrum Aktywizacji i Integracji Społecznej	
Podmiot realizujący projekt	Gmina Koluszek, MOPS, NGO	
Zakres realizowanych zadań	CAiIS powiązane będzie z funkcjonowaniem MGOPS i PUP – do CAiIS kierowane będą osoby długotrwale bezrobotne, aby je zaktywizować na rynku pracy. Wówczas będą podejmować pracę na czas 12 miesięcy. Brak podjęcia współpracy w CAiIS skutkować będzie wstrzymaniem świadczeń.	
Lokalizacja	ul. Brzezińska 32, Koluszek	
Szacowana wartość [PLN]	300 000,00	
Okres realizacji projektu	2018-2023	
Źródła finansowania	Budżet gminy, fundusze europejskie	
Prognozowane rezultaty	Zmniejszenie poziomu bezrobocia oraz korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, ograniczenie poziomu ubóstwa.	
Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do	Dane z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koluszkach oraz Powiatowego Urzędu Pracy	

celów rewitalizacji

Lp.	14
Nazwa projektu	Modernizacja budynków – osiedle kolejowe
Podmiot realizujący projekt	Gmina Koluszki, Wspólnoty mieszkaniowe
Zakres realizowanych zadań	Remont budynków mieszkalnych na osiedlu kolejowym – wzmocnienie budynków, odświeżenie elewacji.
Lokalizacja	ul. Kolejowa 1, 2, 2a, 2b, 3, 4, 4a, 6, 7, 7a (działki nr 401 402/1, 402/2, 402/3, 402/4, 400/1, 400/2, 403, 399/9, 399/10, 399/11, 399/12, obręb nr 4), Koluszki
Szacowana wartość [PLN]	5 000 000,00
Okres realizacji projektu	2019-2023
Źródła finansowania	fundusze europejskie, budżet gminy, PKP
Prognozowane rezultaty	Poprawa warunków mieszkalnych mieszkańców obszaru rewitalizacji
Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Dane z dokumentacji powykonawczej przedsięwzięcia.

Lp.	15
Nazwa projektu	Modernizacja komunalnych budynków mieszkaniowych
Podmiot realizujący projekt	Gmina Koluszki, ZUK
Zakres realizowanych zadań	Remont zasobu komunalnego w mieście, wyposażenie mieszkań w odpowiednią infrastrukturę techniczną.
Lokalizacja	ul. Brzezińska, 3 Maja, Koluszki
Szacowana wartość [PLN]	8 000 000,00
Okres realizacji projektu	2020-2023
Źródła finansowania	Budżet gminy, fundusze europejskie
Prognozowane rezultaty	Poprawa warunków mieszkalnych mieszkańców obszaru rewitalizacji
Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Dane z dokumentacji powykonawczej przedsięwzięcia.

Lp.	16
Nazwa projektu	Modernizacja dróg
Podmiot realizujący projekt	Gmina Koluszki
Zakres realizowanych zadań	Modernizacja dróg, w tym rozwój sieci dróg dla rowerów oraz sieci chodników na obszarze rewitalizacji, aby uspokoić ruch na drogach i poprawić bezpieczeństwo jego użytkowników.
Lokalizacja	obszar rewitalizacji
Szacowana wartość [PLN]	10 000 000,00
Okres realizacji projektu	2018-2023
Źródła finansowania	Budżet gminy, fundusze europejskie
Prognozowane rezultaty	Poprawa bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów, uspokojenie ruchu na ulicach na obszarze rewitalizacji.
Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Dane z Komendy Powiatowej Policji oraz z dokumentacji powykonawczej przedsięwzięcia.

Lp.	17
Nazwa projektu	Zagospodarowanie podwórek
Podmiot realizujący projekt	Gmina Koluszki, właściciele Kamienic
Zakres realizowanych zadań	Zagospodarowanie przestrzeni podwórek na osiedlu kolejowym, przede wszystkim realizacja zieleni oddzielającej budynki od forowiska. Projekt realizowany będzie przy udziale mieszkańców osiedla.
Lokalizacja	ul. Brzezińska, ul. 3 Maja, Koluszki
Szacowana wartość [PLN]	1 000 000,00
Okres realizacji projektu	2020-2023
Źródła finansowania	środki prywatne, fundusze europejskie
Prognozowane rezultaty	Poprawa jakości życia na osiedlu, aktywizacja mieszkańców i wzmocnienie więzi.
Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Badanie odczuć osób zaangażowanych w projekt

Lp.	18
Nazwa projektu	Ogrody społeczne
Podmiot realizujący projekt	Gmina Koluszki
Zakres realizowanych zadań	Realizacja wspólnie z mieszkańcami obszaru rewitalizacji ogrodów społecznych w sąsiedztwie budynków mieszkalnych, przede wszystkim budynków wielorodzinnych. Ideą projektu jest powstanie ogrodów sąsiedzkich, które realizowane i utrzymywane będą przez lokalną społeczność i funkcjonować będą na potrzeby tej społeczności. Jest to przestrzeń wspólna, dzielona przez grupę mieszkańców, którzy razem o nią dbają. Przestrzeń ogrodu społecznego będzie zagospodarowana zgodnie z ustaleniami jej użytkowników i stanowić będzie miejsce rekreacji i wypoczynku oraz integracji sąsiadów.
Lokalizacja	obszar rewitalizacji
Szacowana wartość [PLN]	300 000,00
Okres realizacji projektu	2018-2023
Źródła finansowania	Budżet gminy, środki prywatne, fundusze europejskie
Prognozowane rezultaty	Poprawa jakości przestrzeni wspólnej, wzmocnienie więzi społecznych i integracja mieszkańców, ograniczenie wykluczenia społecznego.
Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Pomiary zagospodarowanej powierzchni, ocena jej jakości, badanie osób zaangażowanych w projekt oraz obserwacja sposobu wykorzystania przestrzeni.

Lp.	19
Nazwa projektu	Przebudowa ul. Brzezińskiej
Podmiot realizujący projekt	Gmina Koluszki
Zakres realizowanych zadań	Wykonanie obniżenia terenu jezdni ul. Brzezińskiej na odcinku od ul. 3 maja do skrzyżowania z ul. Żwirki i ul. Wigury. W ramach działania powstaną miejsca postojowe, drogi dla rowerów i nowe chodniki, co uspokoi ruch na drodze i poprawi bezpieczeństwo jej użytkowników.
Lokalizacja	ul. Brzezińska, Koluszki
Szacowana wartość [PLN]	10 000 000,00
Okres realizacji projektu	2020-2023 (Działanie będzie realizowane po uzyskaniu koniecznych pozwoleń.)
Źródła finansowania	Budżet gminy, fundusze europejskie
Prognozowane rezultaty	Poprawa bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów, uspokojenie ruchu na ulicach na obszarze rewitalizacji.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Koluszki na lata 2016-2023

Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji

Dane z Komendy Powiatowej Policji oraz z dokumentacji powykonawczej przedsięwzięcia.

Lp.	20
Nazwa projektu	Modernizacja Rynku
Podmiot realizujący projekt	Gmina Koluszki
Zakres realizowanych zadań	Plac przy ul. Rynek pełni obecnie funkcję półdzikiego okresowego targowiska. Praktycznie nie uległ zmianie od 50 lat. Modernizacja polegać będzie na uporządkowaniu spontanicznie zagospodarowanej przestrzeni handlowej, stworzenia właściwych warunków dla drobnego handlu, usprawnieniu komunikacji wokół tego miejsca (np. utworzenie parkingów), dostosowanie miejsca do funkcji rekreacyjnych i kulturalnych. W ramach działania poprawie ulegnie infrastruktura techniczna, a uporządkowana przestrzeń publiczna stworzy warunki do drobnego handlu i usług, a także wypoczynku i integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji i gminy.
Lokalizacja	ul. Rynek, Koluszki
Szacowana wartość [PLN]	5 000 000,00
Okres realizacji projektu	2018-2020
Źródła finansowania	Budżet gminy, fundusze europejskie
Prognozowane rezultaty	Poprawa jakości przestrzeni wspólnej, wzmocnienie więzi społecznych i integracja mieszkańców, ograniczenie wykluczenia społecznego.
Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Pomiary zagospodarowanej powierzchni, ocena jej jakości, badanie osób zaangażowanych w projekt oraz obserwacja sposobu wykorzystania przestrzeni.

Lp.	21
Nazwa projektu	Utworzenie skweru osiedlowego
Podmiot realizujący projekt	Gmina Koluszki
Zakres realizowanych zadań	Działanie obejmuje uporządkowanie i zagospodarowanie terenu, przebudowę siłowni zewnętrznej, chodników i ciągów pieszo-rowerowych. Wykonane zostanie także oświetlenie terenu, zagospodarowana zostanie zieleni (w tym nowe nasadzenia oraz odtworzone trawniki).
Lokalizacja	działka nr 634, obręb nr 4, Koluszki
Szacowana wartość [PLN]	315 000,00
Okres realizacji projektu	2018
Źródła finansowania	Budżet gminy, fundusze europejskie
Prognozowane rezultaty	Poprawa jakości przestrzeni wspólnej, wzmocnienie więzi społecznych i integracja mieszkańców, ograniczenie wykluczenia społecznego.
Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Pomiary zagospodarowanej powierzchni, ocena jej jakości, badanie użytkowników przestrzeni oraz obserwacja sposobu wykorzystania przestrzeni.

Lp.	22
Nazwa projektu	Nowy park w miejscu starej cegielni
Podmiot realizujący projekt	Gmina Koluszki
Zakres realizowanych zadań	Obszar przemysłowy przy ul. Polnej zmieni swoje przeznaczenie na przestrzeń dla mieszkańców. Zagospodarowanie polegać będzie na utworzeniu terenów rekreacyjnych, kompleksu o funkcjach wypoczynkowych, sportowych i kulturalnych. Uporządkowaniu ulegną zostaną zdegradowane tereny, utworzona zostanie nowa infrastruktura techniczna wpisująca się w już istniejące w przestrzeni publicznej szlaki turystyczne.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Koluszki na lata 2016-2023

Lokalizacja	Działki nr 16/5, 26/8, 19/3, obręb nr 3, Koluszki
Szacowana wartość [PLN]	5 000 000,00
Okres realizacji projektu	2018
Źródła finansowania	Budżet gminy, fundusze europejskie
Prognozowane rezultaty	Przywrócenie przestrzeni mieszkańcom, wzmocnienie więzi społecznych i integracja mieszkańców, ograniczenie wykluczenia społecznego.
Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Pomiary zagospodarowanej powierzchni, ocena jej jakości, badanie użytkowników przestrzeni oraz obserwacja sposobu wykorzystania przestrzeni.

Lp.	23
Nazwa projektu	Budowa żłobka
Podmiot realizujący projekt	Gmina Koluszki
Zakres realizowanych zadań	Budowa budynku żłobka. Dookoła obiektu teren zostanie ogrodzony i wyposażony w urządzenia placu zabaw.
Lokalizacja	Działki nr 260/2, 260/4, 260/5, 257, 258, obręb nr 4, Koluszki
Szacowana wartość [PLN]	3 600 000,00
Okres realizacji projektu	2017
Źródła finansowania	budżet gminy, fundusze europejskie, budżet państwa
Prognozowane rezultaty	Ograniczenie problemu marginalizacji społecznej, wsparcie rodziców poprzez zwiększenie możliwości aktywizacji zawodowej.
Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Analiza danych z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koluszkach

Lp.	24
Nazwa projektu	Koluszkowski żłobek – wsparcie mobilności zawodowej mieszkańców
Podmiot realizujący projekt	Gmina Koluszki
Zakres realizowanych zadań	Prowadzenie żłobka dla 64 dzieci i zapewnienie im odpowiedniej opieki. Żłobek funkcjonować będzie 10 godzin dziennie od poniedziałku do piątku, co pozwoli rodzicom na dojazd i powrót z pracy. W ramach działania powstanie statut żłobka i regulamin organizacyjny. Dzieciom zostaną zapewnione warunki bytowe podobne do domowych, a także zajęcia opiekuńczo-wychowawcze, edukacyjne i ubezpieczenie oraz wyżywienie. Dzięki wsparciu rodziców możliwe będzie zapewnienie utrzymania lub znalezienia zatrudnienia dla 64 osób, w tym także bezrobotnych i biernych zawodowo.
Lokalizacja	Działki nr 260/2, 260/4, 260/5, 257, 258, obręb nr 4, Koluszki
Szacowana wartość [PLN]	2 000 000,00
Okres realizacji projektu	2017-2018
Źródła finansowania	budżet gminy, fundusze europejskie, budżet państwa
Prognozowane rezultaty	Ograniczenie problemu marginalizacji społecznej, wsparcie rodziców poprzez zwiększenie możliwości aktywizacji zawodowej.
Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Analiza danych z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koluszkach

Lp.	25
Nazwa projektu	Monitoring miejski
Podmiot realizujący projekt	Gmina Koluszki

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Koluszki na lata 2016-2023

Zakres realizowanych zadań	Rozbudowa monitoringu miejskiego będzie polegała na dołożeniu kilkudziesięciu kamer na terenie obszaru rewitalizacji. Pozwoli to poprawić poziom bezpieczeństwa, w tym w ruchu drogowym, przede wszystkim pieszych i rowerzystów.
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji
Szacowana wartość [PLN]	1 000 000,00
Okres realizacji projektu	2017-2018
Źródła finansowania	budget gminy, fundusze europejskie
Prognozowane rezultaty	Poprawa bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji.
Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Dane z Komendy Powiatowej Policji oraz z dokumentacji powykonawczej przedsięwzięcia.

Lp.	26
Nazwa projektu	Przebudowa obiektu na terenie OSIR
Podmiot realizujący projekt	Gmina Koluszki
Zakres realizowanych zadań	Przedsięwzięcie zwiększy ofertę spędzania czasu wolnego wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji. Obejmie ono budowę stadionu lekkoatletyczno-piłkarskiego z widownią oraz boiska treningowego. Zostaną wybudowane nowe trybuny z zadaszeniami, zespół boisk do tenisa – korty, z czego jeden będzie przeznaczony na ślizgawkę w zimie. Utworzone będą także: zespół skoczni i w dal i trójskoku, boisko do piłki plażowej i rzutnia kul. Przy obiekcie powstaną ciągi piesze i pieszo jezdne. Całość zostanie ogrodzona i oświetlona lampami. Na terenie wokół będą znajdować się budynki z sanitariatami i szatniami dla sportowców. Na obiekcie będzie również znajdowała się ścianka wspinaczkowa, place zabaw, zieleń i pozostała mała architektura.
Lokalizacja	ul. Zagajnikowa, Koluszki
Szacowana wartość [PLN]	8 000 000,00
Okres realizacji projektu	2018-2020
Źródła finansowania	budget gminy, fundusze europejskie
Prognozowane rezultaty	Poprawa jakości przestrzeni wspólnej, wzmocnienie więzi społecznych i integracja mieszkańców, rozwój oferty spędzania czasu wolnego.
Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Pomiary zagospodarowanej powierzchni, ocena jej jakości, liczba użytkowników zmodernizowanego obiektu, liczba organizowanych wydarzeń.

Lp.	27
Nazwa projektu	Warsztaty kulinarne
Podmiot realizujący projekt	Gmina Koluszki, MOK
Zakres realizowanych zadań	Warsztaty kulinarne dla mieszkańców obszaru rewitalizacji z podziałem na grupy wiekowe dopasowane do potrzeb mieszkańców ze zróżnicowaną tematyką i stopniem zaawansowania.
Lokalizacja	Miejski Ośrodek Kultury, ul. 3 Maja 2, Koluszki
Szacowana wartość [PLN]	300 000,00
Okres realizacji projektu	2018-2023
Źródła finansowania	budget gminy, fundusze europejskie
Prognozowane rezultaty	Wzrost poczucia tożsamości lokalnej oraz rozwój więzi społecznych i zaangażowania w życie lokalne, ograniczenie wykluczenia społecznego i rozwój oferty spędzania czasu wolnego.
Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Analiza liczby uczestników warsztatów i ich odczuć.

celów rewitalizacji

Lp.	28
Nazwa projektu	Modernizacja Parku Miejskiego
Podmiot realizujący projekt	Gmina Koluski
Zakres realizowanych zadań	Modernizacja parku obejmuje demontaż starych i zniszczonych alejek i montaż nowych z kostki brukowej z krawężnikami betonowymi. Utworzony zostanie zespół fontann z iluminacją świetlną. Przewiduje się montaż kwietników stalowych i trejaży na pnącza. Zagospodarowana również zostanie zieleni, zrealizowane będą nowe nasadzenia i odtworzone trawniki.
Lokalizacja	Park Miejski, Koluski
Szacowana wartość [PLN]	910 000,00
Okres realizacji projektu	2018-2023
Źródła finansowania	Budżet gminy, fundusze europejskie
Prognozowane rezultaty	Poprawa jakości przestrzeni wspólnej, wzmocnienie więzi społecznych i integracja mieszkańców, ograniczenie wykluczenia społecznego.
Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Pomiary zagospodarowanej powierzchni, ocena jej jakości, badanie użytkowników przestrzeni oraz obserwacja sposobu wykorzystania przestrzeni.

Lp.	29
Nazwa projektu	Budowa instalacji Odnawialnych Źródeł Energii
Podmiot realizujący projekt	Gmina Koluski
Zakres realizowanych zadań	Zakres projektu obejmuje montaż instalacji fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej oraz montaż instalacji fotowoltaicznych, kotłów na biomasę i kolektorów słonecznych na budynkach należących do osób prywatnych – obiektach niebędących budynkami użyteczności publicznej.
Lokalizacja	obszar rewitalizacji
Szacowana wartość [PLN]	5 422 767,88
Okres realizacji projektu	2018-2023
Źródła finansowania	budżet gminy, środki prywatne, fundusze europejskie
Prognozowane rezultaty	Poprawa stanu środowiska, w tym jakości powietrza na obszarze rewitalizacji w wyniku zwiększenia produkcji energii ze źródeł odnawialnych i zmniejszenie wykorzystywania konwencjonalnych źródeł energii
Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Monitoring stanu powietrza, liczba zbudowanych instalacji OZE

Lp.	30
Nazwa projektu	Wymiana źródeł ciepła
Podmiot realizujący projekt	Gmina Koluski
Zakres realizowanych zadań	Wymiana kotłowni węglowych, opalanych drewnem oraz starych nisko sprawnych kotłowni na wysokoefektywne niskoemisyjne kotłownie gazowe w gospodarstwach
Lokalizacja	obszar rewitalizacji
Szacowana wartość [PLN]	3 000 000,00
Okres realizacji projektu	2018-2023
Źródła finansowania	środki prywatne, fundusze europejskie
Prognozowane rezultaty	Poprawa stanu środowiska, w tym jakości powietrza na obszarze rewitalizacji.

Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Monitoring stanu powietrza, liczba wymienionych źródeł ciepła
Lp.	31
Nazwa projektu	Zagospodarowanie terenów wokół dworca kolejowego
Podmiot realizujący projekt	Gmina Koluszki
Zakres realizowanych zadań	Przedsięwzięcie obejmuje uporządkowanie terenów po wschodniej i zachodniej stronie dworca kolejowego. Zadanie polega na stworzeniu przyjaznych warunków do podejmowania podróży transportem zbiorowym, w tym kolejowym. Utworzone będą parkingi rowerowe, a także przestrzeń sprzyjająca przesiadkom na zrównoważone formy transportu. Zaaranżowane zostaną także przestrzenie zielone oraz elementy małej architektury, sprawiające, że obszar ten będzie zarówno przyjazny i użyteczny, jak i estetyczny.
Lokalizacja	Tereny przylegające do dworca kolejowego i ul. Kolejowej i 3 Maja, Koluszki
Szacowana wartość [PLN]	5 000 000
Okres realizacji projektu	2018-2023
Źródła finansowania	budget gminy, fundusze europejskie
Prognozowane rezultaty	Rozwój zrównoważonych form transportu, wzrost udziału odpowiedzialnych społecznie podróży wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji.
Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	Analiza liczby korzystających z zagospodarowanej przestrzeni oraz poszczególnych środków transportu.

ZBIORCZY OPIS UZUPEŁNIAJĄCYCH RODZAJÓW PRZEDSIĘWZIĘĆ

Przedsięwzięcia uzupełniające wpisują się w realizację wyznaczonych celów rewitalizacji i odpowiadają na zdiagnozowane potrzeby. Proponuje się realizację działań w ramach poniższych obszarów tematycznych:

- ograniczanie wykluczenia społecznego
 - A. Realizacja przez stowarzyszenie „Razem” zajęć dla osób z niepełnosprawnością intelektualną. Zajęcia obejmą warsztaty i rehabilitację tych osób, dzięki czemu możliwe będzie zaangażowanie ich w życie społeczne, nawiązanie więzi z innymi mieszkańcami obszaru rewitalizacji oraz ograniczenie wykluczenia społecznego. Finansowanie: PFRON (20 000 PLN), budżet powiatu (80 000 PLN).
- integracja społeczna
 - B. Uruchomienie przez lokalnych przedsiębiorców, organizacje społeczne i gminę projektu „Stacja Koluszki”, który zakłada realizację „stacji” – miejsc w sąsiedztwie terenów kolejowych, połączonych w sieć spajającą obie części obszaru rewitalizacji, przedzielone torowiskiem. Utworzona zostanie Stacja Muzeum – Pociąg do Historii w miejscu planowanego Muzeum Historii Koluszek, Stacja Biblioteka – Pociąg do czytania, Stacja Rynek – Pociąg do Mody (realizacja cyklicznych wydarzeń modowych przez lokalnych przedsiębiorców), Stacja MOK – Pociąg do Kultury, Stacja Park – Pociąg do Odpoczynku oraz dwie stacje lokalnych przedsiębiorców: Stacja Jarzębowski – Pociąg towarowy i Stacja Ceramika – Pociąg do Sztuki. Sieć stacji pozwoli na stworzenie na obszarze rewitalizacji bazy do współpracy i wspierania wzajemnej działalności i tworzenia kolejnych inicjatyw na rzecz rozwoju lokalnego, wzbogacających ofertę spędzania czasu wolnego. Finansowanie: budżet gminy (2 000 PLN), środki prywatne (2 000 PLN), fundusze europejskie (16 000 PLN).

- C. Przeprowadzenie cyklu spotkań warsztatowo-edukacyjnych dla mieszkańców z zakresu edukacji ekologicznej, bezpiecznego zachowania w przestrzeni, w tym bezpieczeństwa drogowego oraz odpowiedzialności za otaczającą przestrzeń. Warsztaty o tematyce miejskiej poruszają problemy społeczności w mieście, zrównoważonego rozwoju oraz konieczności działania z myślą o konsekwencjach, jakie aktywność jednostki ma na funkcjonowanie społeczności, tj. dbałość o środowisko, umiejętność zachowania się na drodze, dbałość o przestrzeń, w tym o jej estetykę oraz zachowanie lokalnego dziedzictwa. Finansowanie: budżet gminy (3 000 PLN), fundusze europejskie (17 000 PLN).
- modernizacja obiektów i zagospodarowanie przestrzeni
- D. Przeprowadzenie termomodernizacji budynków użyteczności publicznej i zasobów komunalnych oraz wyposażenie części budynków w odnawialne źródła energii. Dzięki temu działaniu możliwe będzie dalsze ograniczanie zanieczyszczenia powietrza na obszarze rewitalizacji oraz poza nim, co wpłynie pozytywnie zarówno na mieszkańców tego obszaru, jak i całej gminy. Wpływ ten odczuwalny będzie zarówno w kontekście zdrowotnym, dzięki ograniczeniu stężenia szkodliwych substancji w powietrzu, jak i społecznym – poprzez wspomaganie procesu edukacji ekologicznej i wzrostu jakości życia. Finansowanie: budżet gminy (4 500 000 PLN), fundusze europejskie (25 500 000 PLN).
- E. Adaptacja pięciu budynków dawnej jednostki wojskowej w Gałkowie Małym z przeznaczeniem na dwie funkcje: Centrum Opiekuńcze dla osób starszych i Centrum Medyczno-Rehabilitacyjne. Przedsięwzięcie realizowane będzie przez podmiot prywatny – Dom Spokojnej Starości Gałków Mały Sp. z o.o. Z obu centrów będą mogły korzystać osoby o różnym stopniu niepełnosprawności. Budynki pozbawione zostaną barier architektonicznych, a zastosowane rozwiązania dostosowane będą do potrzeb osób o ograniczonej mobilności. Wyznaczona lokalizacja działania znajduje się poza obszarem rewitalizacji, niemniej jednak wpisuje się ono w cele programu rewitalizacji. Planowana inwestycja odpowiada na potrzeby w postaci aktywizacji osób starszych i z niepełnosprawnością, wsparcia dla tych osób, które nierzadko również są wykluczone społecznie ze względu na swoje ograniczenia, wynikające z wieku czy stanu zdrowia. Lokalizacja przedsięwzięcia umożliwi wykorzystanie istniejącej zabudowy, a więc pozwala na efektywne gospodarowanie przestrzenią w myśl zrównoważonego rozwoju – odpowiedzialności społecznej za przestrzeń, przy jednoczesnym zachowaniu pewnego dziedzictwa lokalnego. Finansowanie: środki prywatne (2 850 000 PLN), fundusze europejskie (16 150 000 PLN).

MECHANIZMY ZAPEWNIENIA KOMPLEMENTARNOSCI I INTEGROWANIA DZIAŁAŃ

Kompleksowość Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Koluszki na lata 2016-2023 przejawia się tym, że podczas tworzenia opracowania bazowano na komplementarności pomiędzy wyznaczonymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze rewitalizacji. Według Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 opracowanych przez Ministerstwo Rozwoju wymogiem koniecznym dla wspierania projektów rewitalizacyjnych jest zapewnienie komplementarności w pięciu aspektach: przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym i źródeł finansowania.

Program rewitalizacji złożony z wielu różnorodnych projektów będzie skutkował efektywnym wykorzystaniem środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację. Poszczególne

przedsięwzięcia rewitalizacyjne są wzajemnie powiązane. Zapewniono korelację efektów oddziaływania na sytuację kryzysową.

Komplementarność przestrzenna

Zapewnienie komplementarności przestrzennej ma za zadanie zagwarantować efektywne oddziaływanie programu rewitalizacji na cały obszar kryzysowy oraz synergię przestrzenną poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Umożliwi to synchronizację efektów oddziaływania na sytuację kryzysową. Co istotne, realizowane działania nie będą skutkowały transferem problemów na inne obszary miasta Koluszki oraz pozostałej części gminy ani nie będą wyzwalaly niepożądanych problemów w postaci segregacji społecznej czy wykluczenia, ponieważ adresują one konkretne problemy zdiagnozowane w danej przestrzeni i dopełniają się przestrzennie z innymi projektami w danych miejscach.

Zaproponowane do realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjne skupione zostały na obszarze rewitalizacji oraz, w przypadku jednego działania uzupełniającego, poza tym obszarem – w części wiejskiej gminy, choć oddziaływać on będzie w dużej mierze na mieszkańców obszaru rewitalizacji i odpowie na zdiagnozowane problemy i potrzeby. Pozostałe przedsięwzięcia koncentrują się na obszarze rewitalizacji, zatem przewiduje się ich pozytywny efekt na cały obszar objęty kryzysem.

Mając na uwadze zgłoszony przez mieszkańców odczuwany problem podziału miasta na odrębne części, zaplanowane projekty dobrano tak, aby pomogły one połączyć obszar rewitalizacji na nowo – scalić te części i zniwelować poczucie barier między mieszkańcami.

Komplementarność problemowa

Komplementarność problemowa oznacza konieczność wzajemnego dopełniania tematycznego realizowanych projektów, co sprawi, że GPR wpłynie na obszar rewitalizacji zarówno pod kątem społecznym, jak i gospodarczym, przestrzenno-funkcyjnym, technicznym i środowiskowym. Służy to nie tylko przeciwdziałaniu problemom w różnych sferach, ale zapobiega też fragmentacji działań, koncentrując uwagę na systemowym i kompleksowym spojrzeniu na źródła kryzysu danego obszaru. W Gminnym Programie Rewitalizacji określono prognozowane rezultaty realizacji projektów oraz spodziewane efekty rewitalizacji wskazane w wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji. Efektem każdego z działań będzie wspólne dążenie do osiągnięcia założonych celów rewitalizacji. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne są powiązane ze strategicznymi kierunkami rozwojowymi gminy, co wykazano poprzez wskazanie zbieżności celów GPR z kluczowymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi. Dodatkowo w zestawieniu planowanych przedsięwzięć uwzględniono problemy, jakie dane działanie pozwoli rozwiązać.

Komplementarność zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach rewitalizacji w gminie Koluszki przejawia się tym, że wszelkie działania infrastrukturalne powiązane są z projektami miękkimi – społecznymi, stanowią dla nich fundament i są z nimi ściśle powiązane. Wynika to z faktu, że w ramach realizacji projektów infrastrukturalnych stworzona zostanie przestrzeń umożliwiającą aktywizację i integrację społeczną, zachęcającą do działania i wzmacniania więzi, a także poprawiająca jakość życia mieszkańców, zwłaszcza osób zmarginalizowanych. A zatem przedsięwzięcia, dla których dominującą sferą interwencji jest przestrzenno-funkcyjna lub techniczna stanowią trwały fundament dla rozwoju społecznych projektów rewitalizacyjnych. Projekty służące poprawie infrastruktury i atrakcyjności przestrzeni publicznych zawarte w Programie, jak również projekty społeczne służące pobudzeniu rynku pracy i aktywizacji zawodowej mieszkańców, przełożą się na wzmocnienie sfery gospodarczej.

W ramach niniejszego programu rewitalizacji wyznaczono zestaw przedsięwzięć rewitalizacyjnych podstawowych oraz uzupełniających, które wzajemnie się implikują. Wśród powiązanych przedsięwzięć znajdują się:

- działania dotyczące zagospodarowywania przestrzeni oraz poszerzające możliwości spędzania czasu wolnego, pobudzające aktywność społeczną, tj. modernizacja Rynku oraz parków na obszarze rewitalizacji i inwestycja na terenie OSiR, które będą podstawą do realizacji działań społecznych w wydarzeń organizowanych zarówno dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, jak i przez nich samych, budujących lokalną społeczność;
- działania związane z zagospodarowywaniem pustych, niewykorzystanych budynków i lokali, które dzięki modernizacji i adaptacji staną się miejscem aktywności społecznej oraz budowania tożsamości lokalnej – dzięki udostępnieniu przestrzeni w budynku dawnego urzędu miasta oraz lokalu przy ulicy 3 Maja możliwe będzie pobudzenie mieszkańców do działania między innymi w klubie seniora i dbałości o dobro kulturowe w lokalnym muzeum; istotnym elementem działania w ramach rewitalizacji jest przywrócenie do świetności obiektów zabytkowych, zatem ich modernizacja ma ważne znaczenie dla pobudzania życia w gminie i wykorzystania jej potencjału;
- działania polegające na podnoszeniu jakości i stanu technicznego budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej, a także poprawie bezpieczeństwa ruchu drogowego i zagospodarowaniu terenów przy dworcu kolejowym wiążą się ściśle z proponowanym działaniem uzupełniającym, które poprzez warsztaty edukacyjne ma na celu wzrost świadomości ekologicznej i społecznej odpowiedzialności za otoczenie, przestrzeń i jakość życia w niej, a także kreowanie zrównoważonych postaw w zakresie mobilności;
- zagospodarowanie przestrzeni ulicy Brzezińskiej oraz znajdującej się przy niej zabudowy pozwoli na ożywienie tej ulicy, przywrócenie jej funkcji centrum i umożliwi realizację działań społeczno-gospodarczych zarówno w przestrzeni ulicy, jak i w obiektach przy niej zlokalizowanych (m.in. Dzień Ulicy Brzezińskiej).

Komplementarność problemowa została ujęta graficznie na poniższej korelacji projektów ze sferami (społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną).

Tabela 15. Macierz korelacji przedsięwzięć z poszczególnymi sferami

Lp.	Przedsięwzięcie rewitalizacyjne	społeczna	gospodarcza	środowiskowa	przestrzenno-funkcjonalna	techniczna
1	Klub Seniora	■				
2	Seniorzy dla przedszkolaków	■				
3	Bank czasu	■				
4	Warsztaty rękodzielnicze	■				
5	Klub rodzica	■				
6	Sąsiedzkie wydarzenia	■				
7	Organizacja cyklicznych wydarzeń w parku	■				
8	Dzień ulicy Brzezińskiej	■				
9	Szkolenia dla osób bezrobotnych	■	■			
10	Modernizacja budynku dawnego urzędu miasta	■			■	■
11	Muzeum Historii Koluszek	■			■	■
12	Centrum wsparcia dla osób marginalizowanych	■				
13	Centrum Aktywizacji	■				

Lp.	Przedsięwzięcie rewitalizacyjne	społeczna	gospodarcza	środowiskowa	przestrzenno-funkcyjna	techniczna
	i Integracji Społecznej					
14	Modernizacja budynków – osiedle kolejowe					
15	Modernizacja komunalnych budynków mieszkaniowych					
16	Modernizacja dróg					
17	Zagospodarowanie podwórek					
18	Ogrody społeczne					
19	Przebudowa ul. Brzezińskiej					
20	Modernizacja Rynku					
21	Utworzenie skweru osiedlowego					
22	Nowy park w miejscu starej cegielni					
23	Budowa żłobka					
24	Koluszkowski Żłobek – wsparcie mobilności zawodowej mieszkańców					
25	Monitoring miejski					
26	Przebudowa obiektu na terenie OSiR					
27	Warsztaty kulinarne					
28	Modernizacja Parku Miejskiego					
29	Budowa instalacji Odnawialnych Źródeł Energii					
30	Wymiana źródeł ciepła					
31	Zagospodarowanie terenów wokół dworca kolejowego					

Źródło: opracowanie własne

Jednocześnie komplementarność problemową ilustruje także powiązanie zidentyfikowanych potrzeb rewitalizacyjnych, celów rewitalizacji i kierunków działań rewitalizacyjnych z zaproponowanymi przedsięwzięciami.

Tabela 16. Komplementarność problemowa – powiązanie potrzeb rewitalizacji, celów rewitalizacji i kierunków działań rewitalizacyjnych wraz z przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi

Potrzeby rewitalizacyjne	Cele rewitalizacji	Kierunki działań rewitalizacyjnych	Przedsięwzięcia rewitalizacyjne
Interwencje w zakresie wzrostu poziomu integracji lokalnej i poczucia więzi z otoczeniem	Cel 1	Kierunek 1.1	1, 2, 3, 5, 6, 7, 17, 18, 20, 21, 22, 27, 28
	Cel 2	Kierunek 1.2	
	Cel 3	Kierunek 2.1	
		Kierunek 2.2	
Ograniczenie problemu ubóstwa i marginalizacji części mieszkańców	Cel 1	Kierunek 2.2	8, 9, 12, 13, 15, 23, 24
	Cel 2	Kierunek 1.2	
	Cel 3	Kierunek 1.3	
		Kierunek 2.2	
		Kierunek 3.1	Przedsięwzięcie uzupełniające: A

Potrzeby rewitalizacyjne	Cele rewitalizacji	Kierunki działań rewitalizacyjnych	Przedsięwzięcia rewitalizacyjne
"Zszywanie miasta" – reintegracja przestrzenno obszaru rewitalizacji	Cel 2	Kierunek 2.1	6, 16, 31
	Cel 3	Kierunek 3.2	Przedsięwzięcie uzupełniające: B
Zagospodarowanie pustych lokali i przestrzeni	Cel 2	Kierunek 2.2	10, 12, 13, 20, 21, 22, 28, 31
		Kierunek 2.3	Przedsięwzięcie uzupełniające: E
Zwiększenie oferty spędzania czasu wolnego	Cel 1	Kierunek 1.1	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 11, 18, 20, 21, 22, 26, 27, 28
		Kierunek 1.2	
	Cel 2	Kierunek 2.1	
		Kierunek 2.2	Przedsięwzięcia uzupełniające: A, B
Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa	Cel 3	Kierunek 2.3	
		Kierunek 3.2	16, 19, 25, 31
Poprawa warunków mieszkalnych	Cel 3	Kierunek 3.1	14, 15, 17, 29, 30
		Kierunek 3.3	Przedsięwzięcie uzupełniające: D
Poprawa jakości powietrza	Cel 3	Kierunek 3.3	29, 30
			Przedsięwzięcie uzupełniające: D

Źródła: opracowanie własne

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Efektywne współdziałanie różnych instytucji i podmiotów na rzecz Gminnego Programu Rewitalizacji jest możliwe dzięki odpowiednio zaprojektowanemu systemowi zarządzania. Komplementarność proceduralno- instytucjonalna stanowi wyraz prawidłowego zarządzania oraz spójności procedur.

Podmiotem odpowiedzialnym za wdrażanie GPR jest Urząd Miejski w Koluszkach. Nadzór nad pracami obejmie Burmistrz Koluszek przy pomocy pracowników Urzędu Miejskiego, zajmującymi się kwestią współpracy z organizacjami pozarządowymi, pozyskiwaniem środków zewnętrznych, a także zaangażowanymi w funkcjonowanie Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Dodatkowo powołany został Komitet Rewitalizacji, będący organem opiniotwórczo-doradczym Burmistrza Koluszek. Zasady jego funkcjonowania przyjęto uchwałą nr XXXV/105/2017 Rady Miejskiej w Koluszkach z dnia 31 lipca 2017 roku w sprawie uchwalenia Regulaminu wyznaczenia składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji w Gminie Koluszki. Skład Komitetu Rewitalizacji Burmistrz Koluszek ustalił zarządzeniem nr 181/2017 z dnia 6 września 2017 r. w sprawie powołania Komitetu Rewitalizacji.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w niniejszym programie wskazują również spójność z zapisami w innych dokumentach strategicznych, odnoszących się do szczebla lokalnego (Rozdział: Powiązanie gminnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi). Powiązanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Koluszki na lata 2014-2020 i Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

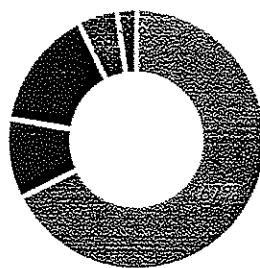
Koluszki z Programem Rewitalizacji zapewni realizację założeń Programu poprzez dostosowanie ujętych w nim projektów do zdiagnozowanych problemów na wyznaczonym obszarze rewitalizacji.

Komplementarność międzyokresowa

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Koluszki na lata 2016-2023 zwraca uwagę na zachowanie ciągłości programowej. Projekty zaplanowane w GPR są komplementarne wobec przedsięwzięć już zrealizowanych w ramach polityki spójności na lata 2007-2013. Działania te dotyczą przede wszystkim sfery społecznej (edukacji, aktywizacji i integracji), a także środowiskowej. Proponowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w niniejszym opracowaniu są spójne z przedsięwzięciami realizowanymi w latach poprzednich. Efektywne wykorzystanie środków finansowych będzie możliwe poprzez doświadczenie zdobyte podczas realizacji innych projektów współfinansowanych m.in. z środków Unii Europejskiej.

W poniższej tabeli zaprezentowano wybrane projekty realizowane na terenie gminy w ostatnich latach. Należy zauważyć, że niemal 70% zadań dotyczyło dziedziny nauki i edukacji, 15% – pracy i integracji społecznej, a co dziesiąty projekt – ochrony środowiska, co przedstawiono na wykresie (Rysunek 13).

Rysunek 13. Dziedziny reprezentowane przez projekty dofinansowane z Funduszy Europejskich w gminie Koluszki w latach 2007-2013

- nauka i edukacja
- ochrona środowiska
- praca i integracja społeczna
- rozwój firm
- turystyka

Źródło: mapadotacji.gov.pl

Tabela 17. Lista projektów dofinansowanych z Funduszy Europejskich w latach 2007-2013

Tytuł projektu	Nazwa beneficjenta	Wartość projektu [PLN]
PWP Autostrada do kariery – łamiemy wszystkie bariery	Gmina Koluszki	1 381 365,00
Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej we wsi Długie	Gmina Koluszki	2 050 406,13
Przedszkole dla każdego dziecka	Gmina Koluszki	497 280,00
Akademia Mądrego Człowieka	Gmina Koluszki	434 077,00
Gimnazjaliści z klasą	Gmina Koluszki	387 994,00
Szansa dla ucznia	Gmina Koluszki	328 806,90
Kształtowanie kluczowych kompetencji społecznych uczniów z Gminy Koluszki	Gmina Koluszki	294 110,00
Mistrzowskie Kompetencje	Gmina Koluszki	272 026,00
Doposażenie oddziałów przedszkolnych w Gminie Koluszki	Gmina Koluszki	142 947,00
Żołte minuty – nauka i promocja pomocy przedmedycznej	Gmina Koluszki	50 000,00
Operacja Łódzka 1914- szansa na aktywność edukację i rozwój	Gmina Koluszki	49 500,00
Podróżnicy w Krainie Wiedzy	Gmina Koluszki	49 113,00
Zaczarowany Świat Literek	Gmina Koluszki	49 088,00
Przedszkolaki Odkrywają Świat	Gmina Koluszki/Przedszkole Nr 3 w Koluszkach	49 045,00
W Bajkowej Krainie Nauki	Gmina Koluszki	49 045,00
Przedszkolaki z Wyspy Wiedzy	Gmina Koluszki	49 007,00
Przedszkolaki na Tropie Literek	Gmina Koluszki	48 985,00
Odkrywamy Świat Wiedzy	Gmina Koluszki	48 967,00
Mądre Maluchy	Gmina Koluszki	48 967,00

Tytuł projektu	Nazwa beneficjenta	Wartość projektu [PLN]
Mądre Sześciolatki	Gmina Koluszki	43 309,00
Zdobywcy Wiedzy	Gmina Koluszki/Przedszkole w Różycy	42 694,00
Mali Odkrywcy Wiedzy	Gmina Koluszki/Przedszkole w Różycy	42 539,00
Dociekliwe Skrzaty	Gmina Koluszki	41 823,00
Uczone Misie	Gmina Koluszki	41 823,00
Podróż do Tajemniczej Krainy Literek	Gmina Koluszki	41 718,00
Podróżnicy w Krainie Wiedzy	Gmina Koluszki/Przedszkole Nr 1 w Koluszkach	41 718,00
Podróż do Świata Wiedzy	Gmina Koluszki/Przedszkole Nr 1 w Koluszkach	41 618,00
Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie aglomeracji Koluszki	Gmina Koluszki	27 400 462,11
Budowa i przebudowa sieci kanalizacyjnej oraz przebudowa sieci wodociągowej po wschodniej stronie Miasta Koluszki	Gmina Koluszki	13 028 885,29
Termomodernizacja budynku przedszkola nr 2 przy ul Reja w Koluszkach.	Gmina Koluszki	621 088,29
Termomodernizacja budynku OSiR w Koluszkach przy ul Zagajnikowej.	Gmina Koluszki	485 236,86
Aktywizacja społeczno-zawodowa na terenie gminy Koluszki	Gmina Koluszki / Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Koluszkach	2 093 093,01
Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu na terenie Gminy Koluszki	Gmina Koluszki	1 281 013,00
Razem łatwiej – wsparcie dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych "Stacja Koluszki"	50 000,00
Szkola Liderów Integracji Społecznej II	Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych "Stacja Koluszki"	48 800,00
Nowa wiedza – nowa szansa – poprawa zdolności zatrudnienia mieszkańców sołectwa Długie	Gmina Koluszki	45 750,00
Szansa na pracę – poprawa zdolności do zatrudnienia mieszkańców terenów wiejskich gminy Koluszki	Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych "Stacja Koluszki"	44 300,00
Wzrost atrakcyjności i konkurencyjności terenów inwestycyjnych w Gminie Koluszki poprzez ich kompleksowe uzbrojenie	Gmina Koluszki	5 010 888,36
Koluszki zawsze w centrum – promocja marki Gminy Koluszki	Gmina Koluszki	835 501,68
"Muzeum w przestrzeni – wielokulturowe korzenie regionu łódzkiego" – etap I opracowanie koncepcji i wytyczenie szlaków turystycznych	Gmina Koluszki	292 038,72

Źródło: mapadotacji.gov.pl

Komplementarność źródeł finansowania

Projekty rewitalizacyjne zawarte w niniejszym dokumencie będą finansowane w oparciu o uzupełniające się środki własne gminy Koluszki, środki budżetu powiatu łódzkiego wschodniego, środki krajowe, środki z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 (EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, EFS – Europejski Fundusz Społeczny) i inne środki, w tym prywatne. Należy jednak pamiętać o dążeniu do wykluczenia ryzyka podwójnego dofinansowania. Dla realizacji zasady dodatkowości środków Unii Europejskiej niezbędna jest koordynacja środków programów operacyjnych ze środkami polityki i instrumentów krajowych, na co również zwrócono uwagę w GPR. Źródła finansowania przedsięwzięć wraz z kosztem realizacji zostały omówione w rozdziale „Szacunkowe ramy finansowe GPR”.

SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE GPR

W celu zapewnienia skutecznej i efektywnej realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych konieczne jest znalezienie odpowiednich źródeł ich finansowania. Wytyczne ministerialne, a także ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku wskazują na konieczność zapewnienia komplementarności tychże źródeł finansowania. Zatem w celu uzyskania jak najlepszych efektów programu rewitalizacji należy zdywersyfikować finansowanie działań, w tym m.in. łączyć publiczne środki z prywatnymi.

Niniejszy rozdział przedstawia plan finansowy dla Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Koluszki na lata 2016-2023. Działania rewitalizacyjne przewidziane w GPR obejmują zadania o charakterze priorytetowym. Koszty poszczególnych przedsięwzięć podstawowych wraz ze źródłami finansowania zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 18. Plan finansowy dla Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Koluszki na lata 2016-2023 – lista przedsięwzięć podstawowych

Lp.	Nazwa projektu	Szacowana wartość projektu [PLN]	środki budżetu gminy [PLN]	środki krajowe [PLN]	środki UE (EFRR, EFS) [PLN]	inne środki, w tym prywatne [PLN]
1	Klub Seniora	2 000 000,00	2 000 000,00	-	-	-
2	Seniorzy dla przedszkolaków	200 000,00	200 000,00	-	-	-
3	Bank czasu	30 000,00	30 000,00	-	-	-
4	Warsztaty rękodzielnicze	100 000,00	-	-	50 000,00	50 000,00
5	Klub rodzica	200 000,00	160 000,00	-	-	40 000,00
6	Sąsiedzkie wydarzenia	200 000,00	130 000,00	-	-	70 000,00
7	Organizacja cyklicznych wydarzeń w parku	500 000,00	75 000,00	-	350 000,00	75 000,00
8	Dzień ulicy Brzezińskiej	200 000,00	30 000,00	-	120 000,00	50 000,00
9	Szkolenia dla osób bezrobotnych	300 000,00	-	60 000,00	210 000,00	30 000,00
10	Modernizacja budynku dawnego urzędu miasta	6 000 000,00	900 000,00	-	5 100 000,00	-
11	Muzeum Historii Koluszek	4 000 000,00	600 000,00	-	3 200 000,00	200 000,00
12	Centrum wsparcia dla osób marginalizowanych	300 000,00	45 000,00	-	255 000,00	-
13	Centrum Aktywizacji i Integracji Społecznej	300 000,00	45 000,00	-	255 000,00	-
14	Modernizacja budynków – osiedle kolejowe	5 000 000,00	1 000 000,00	-	2 500 000,00	1 500 000,00
15	Modernizacja komunalnych budynków mieszkaniowych	8 000 000,00	1 200 000,00	-	6 800 000,00	-
16	Modernizacja dróg	10 000 000,00	2 000 000,00	-	8 000 000,00	-
17	Zagospodarowanie podwórek	1 000 000,00	-	-	850 000,00	150 000,00
18	Ogrody społeczne	300 000,00	60 000,00	-	150 000,00	90 000,00
19	Przebudowa ul. Brzezińskiej	10 000 000,00	1 500 000,00	-	8 500 000,00	-
20	Modernizacja Rynku	5 000 000,00	750 000,00	-	4 250 000,00	-
21	Utworzenie skweru osiedlowego	315 000,00	47 250,00	-	267 750,00	-
22	Nowy park w miejscu starej cegielni	5 000 000,00	750 000,00	-	4 250 000,00	-
23	Budowa żłobka	3 600 000,00	2 772 000,00	288 000,00	540 000,00	-

Lp.	Nazwa projektu	Szacowana wartość projektu [PLN]	środki budżetu gminy [PLN]	środki krajowe [PLN]	środki UE (EFRR, EFS) [PLN]	inne środki, w tym prywatne [PLN]
24	Koluszkowski żłobek – wsparcie mobilności zawodowej mieszkańców	2 000 000,00	1 540 000,00	160 000,00	300 000,00	-
25	Monitoring miejski	1 000 000,00	150 000,00	-	850 000,00	-
26	Przebudowa obiektu na terenie OSiR	8 000 000,00	2 400 000,00	-	5 600 000,00	-
27	Warsztaty kulinarne	300 000,00	45 000,00	-	255 000,00	-
28	Modernizacja Parku Miejskiego	910 000,00	136 500,00	-	773 500,00	-
29	Budowa instalacji Odnawialnych Źródeł Energii	5 422 767,88	1 084 553,58	-	2 711 383,94	1 626 830,36
30	Wymiana źródeł ciepła	3 000 000,00	-	-	1 500 000,00	1 500 000,00
31	Zagospodarowanie terenów wokół dworca kolejowego	23 000 000,00	6 900 000,00	-	16 100 000,00	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Koluszkach

MECHANIZMY WŁĄCZENIA INTERESARIUSZY

Kluczowym aspektem na każdym etapie tworzenia oraz wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji jest włączenie szerokiego grona interesariuszy procesu rewitalizacji. Uspocznienie procesu rewitalizacji dotyczy przede wszystkim: mieszkańców, przedsiębiorców, przedstawicieli stowarzyszeń oraz innych aktywnych podmiotów i grup.

Partycypacja społeczna stanowi proces, w którym przedstawiciele władz przedstawiają obywatelom swoje plany dotyczące np. aktów prawnych, inwestycji lub innych przedsięwzięć, które będą miały wpływ na życie codzienne i pracę obywateli. Pozwalają na uzyskanie opinii, stanowisk, propozycji, itp. od instytucji i osób, których dotkną w sposób bezpośredni lub pośredni skutki proponowanych przez administrację działań. Dojrzała partycypacja społeczna uwzględnia głos interesariuszy już na etapie planowania działań.

Partycypacja ludności lokalnej to przede wszystkim:

- komunikacja pomiędzy interesariuszami a władzami gminy, umożliwiająca obustronne uczestnictwo w procesie rewitalizacji;
- możliwość udziału wszystkich zainteresowanych w panelach dyskusyjnych, spotkaniach, debatach;
- dostępność informacji na temat podejmowanych działań i wprowadzanych zmian przez władze, a także możliwość oceny i wyrażenia opinii przez zainteresowane strony.

UDZIAŁ INTERESARIUSZY W PROCESIE TWORZENIA GPR

Organizacja konsultacji społecznych w sprawie tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji umożliwiła czynny udział interesariuszy w pracach nad dokumentem. Poprzez to dążono do kreowania właściwego rozwiązania istniejących na terenie gminy problemów. Współdziałanie wielu jednostek jest bardziej pożądane niż indywidualne działania.

Interesariusze procesu rewitalizacji wzięli udział w tworzeniu GPR już na etapie diagnozowania sytuacji kryzysowej w gminie. Jednocześnie na bieżąco mieli oni wgląd do prac nad dokumentem

poprzez publikowane aktualności na podstronie dedykowanej Gminnemu Programowi Rewitalizacji Gminy Koluszkki na lata 2016-2023 <http://koluszkki.pl/category/gminny-program-rewitalizacji/>.

Przeprowadzając diagnozę sytuacji w gminie w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, a następnie pogłębienia diagnozy obszaru rewitalizacji, zasięgnięto głosu różnych grup interesariuszy. Przeprowadzono wówczas pięć **wywiadów grupowych**, przy czym każdy z nich odbył się z odrębną grupą, a mianowicie: z przedsiębiorcami, z organizacjami pozarządowymi, z młodzieżą, z przedstawicielami instytucji publicznych oraz z radnymi Rady Miejskiej w Koluszkach. Podczas wywiadów rozmawiano na temat potencjałów gminy oraz postrzeganych przez daną grupę problemów w gminie występujących.

Ponadto, konsultując z mieszkańcami projekt uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Koluszkki zastosowano następujące formy konsultacji:

- **zbieranie uwag, propozycji i opinii w postaci papierowej i elektronicznej**, z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego, które odbyło się w terminie od 19 czerwca do 18 lipca 2017 roku;
- **zbieranie uwag ustnych** w siedzibie Urzędu Miejskiego w Koluszkach, które odbyło się w terminie od 19 czerwca do 18 lipca 2017 roku;
- **spotkanie konsultacyjne wraz z debatą publiczną**, zorganizowane w sali konferencyjnej Urzędu Miejskiego w Koluszkach dnia 20.06.2017 r., a jego celem było omówienie i ocena propozycji wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Koluszkki.

Ogłoszenie o konsultacjach ukazało się na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Koluszkach (koluszkki.pl) oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Koluszkach (koluszkki.samorzady.pl).

Podczas konsultacji tych otrzymano dwa formularze konsultacyjne z wnioskami dotyczącymi zmiany granic obszaru rewitalizacji. Jedna z uwag nie została uwzględniona, druga natomiast została uwzględniona częściowo. Sporządzono raport z przeprowadzonych konsultacji projektu uchwały.

W celu pogłębienia diagnozy obszaru rewitalizacji przeprowadzono:

- **badanie ankietowe** mieszkańców obszaru rewitalizacji na próbie 240 osób, co stanowiło 1% mieszkańców gminy. Wyniki badania posłużyły do pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji;
- cztery **spacery badawcze** na obszarze rewitalizacji z udziałem mieszkańców i radnych Rady Miejskiej w Koluszkach. Spacery odbyły się 20 czerwca oraz 13, 14 i 20 lipca 2017 roku.

W dalsze prace także włączono interesariuszy. Na wstępie zaproszono ich do wspólnego opracowania wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji, celów rewitalizacji i kierunków działań rewitalizacyjnych. Zorganizowano dwa dwugodzinne bloki spotkań: w formie **spotkania informacyjno-warsztatowego** oraz **warsztatu**, podczas których najpierw zapoznano uczestników z wynikiem diagnozy sytuacji w gminie, a następnie z wyznaczonym obszarem rewitalizacji, po czym wypracowywano wspólnie wizję, cele i kierunki działań. Taki blok spotkań miał miejsce 19.07.2017 r. z mieszkańcami obszaru rewitalizacji (14 uczestników) i 20.07.2017 r. z partnerami

rewitalizacji, tj. z przedsiębiorcami, przedstawicielami instytucji publicznych i organizacji społecznych (7 uczestników).

Podobne bloki spotkań, tj. **spotkanie informacyjno-warsztatowe** i **warsztat** dla mieszkańców obszaru rewitalizacji i odrębne dla partnerów rewitalizacji zorganizowano następnie w dniach 6 i 7 września 2017 roku, aby wspólnie z interesariuszami opracować zestaw przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Wówczas na blok spotkań z mieszkańcami przybyło 15 osób chętnych do wspólnego działania, natomiast w spotkaniu dla partnerów rewitalizacji uczestniczyło 7 osób.

Organizacja powyższych spotkań informacyjno-warsztatowych i warsztatów ogłoszona została na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Koluszkach (Koluszki.pl), w lokalnej prasie (Tydzień w Koluszkach) i mediach społecznościowych, a także wykorzystując specjalnie przygotowane plakaty i ulotki informacyjne.

Projekt Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Koluszki na lata 2016-2023 został poddany konsultacjom społecznym, które przyjęły następujące formy:

- **zbieranie uwag w postaci papierowej i elektronicznej** z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego, które odbyło się w terminie od 29 września do 28 października 2017 roku;
- **zbieranie uwag ustnych** w siedzibie Urzędu Miejskiego w Koluszkach, które odbyło się w terminie od 29 września do 28 października 2017 roku;
- **spotkanie konsultacyjne otwarte z interesariuszami rewitalizacji**, zorganizowane w Miejskim Ośrodku Kultury w Koluszkach dnia 10.10.2017 r., a jego celem było omówienie projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Koluszki na lata 2016-2023.

Ogłoszenie o konsultacjach ukazało się na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Koluszkach (Koluszki.pl) oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Koluszkach (koluszki.samorzady.pl), a także w materiałach promocyjnych – na plakatach i ulotkach, które rozdyskrebowano na terenie gminy. W trakcie konsultacji społecznych ze strony interesariuszy rewitalizacji nie wpłynęły żadne uwagi dotyczące projektu dokumentu.

Artykuł 5 ust. 1 ustawy o rewitalizacji informuje, że *partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Komitetu Rewitalizacji*, wobec tego na etapie tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji powołany został Komitet Rewitalizacji.

Komitet stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Koluszki na lata 2016-2023 oraz pełni funkcję opiniotwórczo-doradczą Burmistrza Koluszek.

Powołanie Komitetu Rewitalizacji poprzedzono przyjęciem Uchwały Nr XXXV/105/2017 Rady Miejskiej w Koluszkach z dnia 31 lipca 2017 roku w sprawie uchwalenia Regulaminu wyznaczenia składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji w Gminie Koluszki. Zgodnie z ustawą, zanim uchwała została przyjęta odbyły się konsultacje jej projektu, trwające od 19 czerwca do 18 lipca 2017 roku. Ogłoszenie o konsultacjach ukazało się na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Koluszkach (Koluszki.pl) oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Koluszkach (koluszki.samorzady.pl). Same konsultacje przyjęły następujące formy:

- **zbierania uwag, propozycji i opinii w postaci papierowej i elektronicznej**, z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego, które odbyło się w terminie 19 czerwca do 18 lipca 2017 roku;

- **zbierania uwag ustnych** w siedzibie Urzędu Miejskiego w Koluszkach, które odbyło się w terminie 19 czerwca do 18 lipca 2017 roku;
- **spotkania konsultacyjnego wraz z debatą publiczną**, zorganizowanego w sali konferencyjnej Urzędu Miejskiego w Koluszkach dnia 20.06.2017 r..

Podczas konsultacji nie wpłynęły uwagi do projektu uchwały. Po przyjęciu uchwały przez Radę Miejską w Koluszkach 21 sierpnia 2017 ogłoszono nabór na Członków Komitetu Rewitalizacji, trwający do 4 września 2017 roku. Zgodnie z Regulaminem wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji w Gminie Koluszkі w skład Komitetu wchodzi przedstawiciele interesariuszy rewitalizacji, w tym:

- a. 5 przedstawicieli Urzędu Miejskiego w Koluszkach i jednostek organizacyjnych Gminy Koluszkі, wskazanych przez Burmistrza Koluszek,
- b. 2 przedstawicieli Rady Miejskiej wskazanych przez Radę Miejską w Koluszkach,
- c. od 1 do 3 przedstawicieli podmiotów prowadzących działalność społeczną na terenie Gminy Koluszkі lub zamierzających ją prowadzić (organizacji pozarządowych i grup nieformalnych),
- d. od 1 do 3 przedstawicieli podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Koluszkі lub zamierzających ją prowadzić,
- e. od 1 do 3 przedstawicieli obszaru zdegradowanego – mieszkańców Gminy Koluszkі, niebędących członkami lub pracownikami organizacji, podmiotów lub organów wymienionych w lit. od a do d.

SPOSÓB WŁĄCZENIA INTERESARIUSZY W PROCESIE WDRAŻANIA GPR

Na etapie wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Koluszkі na lata 2016-2023 planuje się szerokie włączenie interesariuszy już od momentu początkowych prac nad realizacją poszczególnych przedsięwzięć. Partycypacyjne podejście do realizacji działań pozwoli uniknąć konfliktów i sprawi, że będą one wdrażane przy pełnej akceptacji interesariuszy, w tym bezpośredniej grupy docelowej, co zapewni sukces w realizacji przedsięwzięcia, a co za tym idzie – programu rewitalizacji.

Podstawą do udanego włączenia interesariuszy w proces wdrażania GPR będzie aktywna polityka informacyjna, a więc takie przekazywanie informacji dotyczących realizowanych czynności, aby docierały one do osób, których czynności te dotyczą, w tym przede wszystkim do beneficjentów przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Realizując przedsięwzięcia infrastrukturalne, związane z zagospodarowaniem przestrzeni lub przystąpieniem do modernizacji budynku w celu jego otwarcia dla społeczności, ważne jest, aby przeprowadzić spotkania warsztatowe dotyczące planowanych działań. Podczas warsztatów planowania partycypacyjnego możliwe będzie wspólne wypracowanie rozwiązań satysfakcjonujących potrzeby przyszłych użytkowników przestrzeni.

Oprócz włączenia interesariuszy w etap planowania działań twardych będą oni również brali udział we wdrażaniu działań miękkich, uwzględniając poszczególne grupy beneficjentów. Część projektów zakłada ich realizację w ramach partnerstwa różnych podmiotów, co sprzyja idei partycypacji społecznej.

Wdrażaniu programu rewitalizacji towarzyszyć będą także regularne spotkania informacyjno-konsultacyjne z mieszkańcami obszaru rewitalizacji oraz partnerami rewitalizacji, aby omówić aktualne postępy w implementacji projektów.

Ponadto funkcjonowanie Komitetu Rewitalizacji gwarantuje, że proces decyzyjny, rozwiązywanie problemów oraz opiniowanie proponowanych rozwiązań dokonywane będą w formule partycypacyjnej.

SYSTEM REALIZACJI GPR

SYSTEM ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ GPR

Operatorem rewitalizacji, czyli jednostką koordynującą proces rewitalizacji na terenie gminy, w tym przygotowanie i wdrożenie Gminnego Programu Rewitalizacji jest Gmina Koluszki. Jest ona głównym inicjatorem i koordynatorem procesów rewitalizacji ze względu na zakres zadań własnych, które obejmują: sprawy ładu przestrzennego, gminne budownictwo mieszkaniowe, pomoc społeczną, edukację, ochronę zdrowia, kulturę, ochronę środowiska czy infrastrukturę.

Podmiotem odpowiedzialnym za proces realizacji zapisów dokumentu jest Urząd Miejski w Koluszkach. Nadzór z ramienia samorządu prowadzi będzie Burmistrz Koluszek, nadzór merytoryczny – osoby zatrudnione między innymi na stanowiskach współpracy z organizacjami pozarządowymi, pozyskiwania środków zewnętrznych przy współpracy ze wszystkimi referatami Urzędu Miejskiego w Koluszkach, w tym szczególnie z Referatem Finansowo-Budżetowym i Skarbnikiem Gminy oraz Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Koluszkach. Operator dysponuje odpowiednim personelem do wykonania swoich zadań oraz jest w stanie dotrzeć do partnerów procesu rewitalizacji i posiada realne możliwości wpływu na sytuację oraz prawo głosu na obszarze rewitalizacji.

Wszystkie koszty zarządzania, które pojawią się w trakcie wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji pokryte zostaną z budżetu Gminy Koluszki. Co istotne, koszty zarządzania GPR nie zostały wskazane szczegółowo w opracowaniu, ponieważ zadania te będą realizowane w ramach obowiązków poszczególnych komórek organizacyjnych Urzędu Miejskiego.

Rada Miejska w Koluszkach

Organem przyjmującym Gminny Program Rewitalizacji w formie uchwały, nadzorującym jego realizację oraz osiągane efekty jest Rada Miejska w Koluszkach. Realizacja założeń Programu leży w gestii władz samorządowych. Kluczowym czynnikiem, który przyczyni się do sukcesu jest uspołecznienie procesów związanych z ich realizacją.

Burmistrz Koluszek

Burmistrz Koluszek ma za zadanie bieżący nadzór nad realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji oraz inicjowanie ewentualnych korekt Programu. Ponadto, istotnym zadaniem Burmistrza będzie zapewnienie środków na realizację poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (środki finansowe wewnętrzne, zewnętrzne). W razie konieczności Burmistrz Koluszek będzie podejmował decyzję o naniesieniu zmian/aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji.

Urząd Miejski w Koluszkach

Urząd Miejski w Koluszkach koordynuje przygotowanie i opiniowanie projektów uchwał Rady Miejskiej i zarządzeń. Realizacja konkretnych przedsięwzięć jest konieczna w celu prawidłowego

wdrożenia założeń Programu. Aby usprawnić realizację zawartych w dokumencie działań oraz osiągnięcie zakładanych celów, budżet gminy należy podporządkować celom. Najmiasz implementacja przedsięwzięć powinna zostać powierzona poszczególnym jednostkom według ich kompetencji, tzn. odpowiednim komórkom w Urzędzie Miejskim lub samorządowym jednostkom organizacyjnym.

Do zadań Urzędu Miejskiego w Koluszkach należą:

- koordynowanie procesów rewitalizacji na terenie gminy,
- zgłoszenie/aktualizacja/wykreślenie Programu do wykazu programów rewitalizacji gmin województwa łódzkiego za pośrednictwem wniosku,
- długoletnie prognozowanie budżetu gminy, w tym: opracowanie i aktualizacja Wieloletniej Prognozy Finansowej z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych, wprowadzenie procesu hierarchizacji przedsięwzięć,
- przygotowanie oraz realizacja projektów (przygotowanie założeń, dokumentacji, pozyskanie zewnętrznych źródeł finansowania),
- współpraca z interesariuszami rewitalizacji, w tym z organizacjami pozarządowymi,
- monitoring realizacji projektów i ich zakładanych efektów,
- aktualizacja Gminnego Programu Rewitalizacji, w tym: współpraca i prowadzenie konsultacji społecznych z podmiotami lokalnymi w zakresie planowanych zmian,
- prowadzenie działań promocyjnych i informacyjnych.

Komitet Rewitalizacji

Komitet Rewitalizacji to forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniotawczą Burmistrza. Jednym z jego zadań jest kontakt z lokalnymi partnerami z sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego.

Zadania Komitetu Rewitalizacji obejmują:

- koordynowanie realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji w zakresie przestrzegania zasad wdrożenia zarówno o charakterze wewnętrznym, przyjętym w uchwale Rady Miejskiej, jak i zewnętrznym, związanym z finansowaniem projektów rewitalizacyjnych ze środków unijnych,
- opiniowanie propozycji zmian przedstawionych przez Burmistrza Radzie Miejskiej,
- planowanie zmian w oparciu o elastyczność programu oraz możliwość pojawienia się nowych partnerów zainteresowanych nowymi projektami rewitalizacyjnymi,
- opiniowanie wniosków przedkładanych przez partnerów realizujących przedsięwzięcia rewitalizacyjne,
- promocja przedsięwzięć rewitalizacyjnych i rozwój komunikacji społecznej z sektorem publicznym, społecznym i gospodarczym, aby pogłębiać partnerstwo i partycypację społeczną,
- współpraca z Urzędem Miejskim w zakresie monitoringu Gminnego Programu Rewitalizacji.

Zasady działania Komitetu Rewitalizacji określa Uchwała Nr XXXV/105/2017 Rady Miejskiej w Koluszkach z dnia 31 lipca 2017 roku w sprawie uchwalenia Regulaminu wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji w Gminie Koluszki.

Poniższa tabela przedstawia ramowy harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Koluszki na lata 2016-2023.

Tabela 19. Ramowy harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Koluszki na lata 2016-2023

Lp	Przedsięwzięcie rewitalizacyjne	201	201	201	202	202	202	202
		7	8	9	0	1	2	3
1	Klub Seniora							
2	Seniorzy dla przedszkolaków							
3	Bank czasu							
4	Warsztaty rękodzielnicze							
5	Klub rodzica							
6	Sąsiedzkie wydarzenia							
7	Organizacja cyklicznych wydarzeń w parku							
8	Dzień ulicy Brzezińskiej							
9	Szkolenia dla osób bezrobotnych							
10	Modernizacja budynku dawnego urzędu miasta							
11	Muzeum Historii Koluszek							
12	Centrum wsparcia dla osób marginalizowanych							
13	Centrum Aktywizacji i Integracji Społecznej							
14	Modernizacja budynków – osiedle kolejowe							
15	Modernizacja komunalnych budynków mieszkaniowych							
16	Modernizacja dróg							
17	Zagospodarowanie podwórek							
18	Ogrody społeczne							
19	Przebudowa ul. Brzezińskiej							
20	Modernizacja Rynku							
21	Utworzenie skweru osiedlowego							
22	Nowy park w miejscu starej cegielni							
23	Budowa żłobka							
24	Koluszkowski żłobek – wsparcie mobilności zawodowej mieszkańców							
25	Monitoring miejski							
26	Przebudowa obiektu na terenie OSiR							
27	Warsztaty kulinarne							

Lp	Przedsięwzięcie rewitalizacyjne	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
28	Modernizacja Pałku Miejskiego							
29	Budowa instalacji Odnawialnych Źródeł Energii							
30	Wymiana źródeł ciepła							
31	Termomodernizacja budynków							

Źródło: opracowanie własne

SYSTEM MONITORINGU I OCENY SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ I SYSTEM WPROWADZANIA MODYFIKACJI W REAKCJI NA ZMIANY W OTOCZENIU GPR

Zaprojektowany system zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Koluszki na lata 2016-2023 zapewni jego konstruktywne wykorzystanie i systematyczną realizację zapisanych w nim zadań. Za wdrażanie oraz ocenę skuteczności realizacji działań ujętych w niniejszym dokumencie odpowiadać będzie przede wszystkim Burmistrz Koluszek we współpracy ze strukturami Urzędu Miejskiego w Koluszkach oraz Komitetem Rewitalizacji.

Monitoring GPR będzie odbywał się co 2 lata w ostatnim kwartale lat 2019, 2021 i 2023. Prawidłowo funkcjonujący monitoring oraz ewaluacja działań umożliwiają dobre zarządzanie projektem. Podstawowym celem monitoringu jest weryfikacja skuteczności działań ujętych w dokumencie. Stały monitoring pozwala także na korygowanie działań, a zatem na podniesienie efektywności polityk publicznych. Dodatkowo umożliwia szybką reakcję w przypadku pojawienia się jakichkolwiek komplikacji. Omówienie prawidłowo funkcjonującego monitoringu i oceny działań stanowi integralną część zarządzania projektem i należyty przebieg procesu jego realizacji.

Monitoring realizowany będzie przez Urząd Miejski w Koluszkach przy wsparciu Komitetu Rewitalizacji. W proces ten włączeni zostaną również interesariusze rewitalizacji. Komponentami integralnymi systemu monitorowania będą ich m.in. w zakresie wizerunku obszaru rewitalizacji, partycypacji społecznej czy komplementarności oraz integralności projektów.

Proces monitorowania polegać będzie na sporządzaniu raportów okresowych, które będą przygotowywane przez Urząd Miejski w Koluszkach na bazie raportów sporządzonych przez instytucje/osoby uczestniczące w procesie rewitalizacji, po zakończeniu realizacji poszczególnych zadań oraz wskaźników monitorujących efektywność Programu. Raporty okresowe stanowić będą podstawę raportów ewaluacyjnych weryfikujących efektywność realizacji. Proces monitoringu przebiegać będzie w następujący sposób:

- Monitorowanie w całym okresie realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji stopnia osiągnięcia wskazanych celów oraz ich aktualności,
- Kontrolowanie etapów systemu wdrażania GPR,
- Adekwatny dobór wskaźników produktu i rezultatu dla poszczególnych projektów przygotowywanych przez jednostki odpowiedzialne za realizację.

Efektywne przeprowadzenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych w Gminie Koluszki będzie polegało na monitorowaniu wydatków oraz efektów rzeczowych przedsięwzięć. Monitorowanie powinno obejmować następujące etapy: zbieranie, raportowanie i interpretowanie danych, opisując postęp i efekty realizowanego dokumentu.

Monitoring rzeczowy obejmie pozyskiwanie informacji o postępach w realizacji zaplanowanych działań, przedstawi efekty ich wdrażania, a także zapewni zgodność z założeniami Programu.

Monitoring finansowy umożliwi kontrolę aspektów finansowych inwestycji, a interesariuszom rewitalizacji dostarczy informacji na temat możliwości finansowania zewnętrznego.

Ważnym elementem raportu monitoringowego będzie zestawienie mierników realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji, które pozwolą na określenie efektów rzeczowych realizacji projektów. Tabela 20 przedstawia te mierniki. Ujęte mierniki należy dostosować do możliwości oraz potrzeb, które można rozszerzyć o dodatkowe, bardziej szczegółowe (np.: z MGOPS, PUP, Policji).

Tabela 20. Mierniki realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji.

Typ miernika	Źródło danych	Rok bazowy (2016)	Rok prognozowany docelowy (2023)
Cel 1: Wzbudzenie życia na obszarze rewitalizacji, wykorzystując potencjał jego mieszkańców, użytkowników i przedsiębiorców.			
Liczba stowarzyszeń zarejestrowanych w rejestrze KRS (Stowarzyszenia, inne organizacje społ. i zawodowe, fundacje, ZOZ)	Krajowy Rejestr Sądowy	2,33	3
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	6,06	5
Wskaźnik obciążenia demograficznego	Urząd Miejski w Koluszkach	72,69%	67,32%
Cel 2: Rozwój przestrzeni przyjaznej mieszkańcom sprzyjającej integracji i ożywianiu obszaru.			
Udział terenów zieleni urządzonej w ogólnej powierzchni terenu	Urząd Miejski w Koluszkach	do uzupełnienia po przeprowadzeniu inwentaryzacji	do uzupełnienia
Liczba budynków o funkcji użytecznej publicznie	Urząd Miejski w Koluszkach	do uzupełnienia po przeprowadzeniu inwentaryzacji	do uzupełnienia
Cel 3: Wzrost poziomu bezpieczeństwa oraz jakości życia na obszarze rewitalizacji.			
Szacowany odsetek dróg gminnych wymagających remontu lub modernizacji	Urząd Miejski w Koluszkach	35%	20%
Przyłącza wodociągowe na 100 mieszkańców	Urząd Miejski w Koluszkach	27,6	30
Długość dróg dla rowerów	Urząd Miejski w Koluszkach	do uzupełnienia po przeprowadzeniu inwentaryzacji	do uzupełnienia
Długość chodników	Urząd Miejski w Koluszkach	do uzupełnienia po przeprowadzeniu inwentaryzacji	do uzupełnienia
Liczba dni w roku, w których przekroczony został dopuszczalny poziom zanieczyszczeń PM 10	WIOŚ	41 (2012 r.)	35

Źródło: opracowanie własne

Stopień wdrażania oraz postępy w realizacji konkretnych projektów będą monitorowane za pomocą karty monitoringowej projektu (Tabela 21). Karta oceny projektów zgodna z poniższym wzorem powinna zostać wypełniona przez poszczególne podmioty wykonawcze po zakończeniu realizacji projektu. Dzięki takim kartom możliwe będzie monitorowanie rezultatu z perspektywy pojedynczej inwestycji, co umożliwi opisanie i porównanie efektów w sposób przejrzysty i jednoznaczny. Posiadając karty monitoringu projektów już zrealizowanych inwestycji można będzie ocenić ich skuteczność. Ponadto będzie możliwe oszacowanie zagrożeń oraz szans w kontekście inwestycji o podobnym charakterze. Wszystko to w następnych latach procesu rewitalizacji będzie stanowić doskonały punkt odniesienia do przeprowadzenia monitoringu.

Dodatkowo zaleca się organizację spotkań z mieszkańcami, na których możliwe będzie przeprowadzenie otwartej debaty na temat przebiegu prowadzonych przedsięwzięć. Pozwoli to na bezpośrednie włączenie lokalnej społeczności w proces monitoringu GPR.

Tabela 21. Wzór karty monitoringu Gminnego Programu Rewitalizacji.

Nazwa projektu		
Opis realizowanych zadań w roku sprawozdawczym		
Podmiot realizujący projekt		
Partnerzy realizacji projektu uczestniczący w zadaniach w danym roku (Zaangażowani interesariusze)		
Sposób włączenia interesariuszy		
Wartość wskaźników produktu:		
Data rozpoczęcia realizacji:		
Data zakończenia :		
Planowane nakłady finansowe na realizację projektu w trakcie roku	własne	zewnętrzne
Całkowite poniesione nakłady finansowe na realizację projektu:		
Możliwe ryzyka dalszej realizacji projektu:		
Propozycje działań minimalizujących ryzyka		

Źródło: opracowanie własne

Ewaluacja Gminnego Programu Rewitalizacji pozwala oszacować oddziaływanie programu, jak i pomocy publicznej, w tym pomocy strukturalnej Unii Europejskiej w odniesieniu do założonych celów programu. Wyniki oceny powinny zostać wykorzystane w celu jak najlepszego dopasowania realizowanych przedsięwzięć do rzeczywistych potrzeb oraz najbardziej efektywnego wydatkowania środków. Warunkiem dobrej oceny jest dostępność danych i terminowe raportowanie przez wszystkie podmioty zaangażowane w system wdrażania programu.

Mając na uwadze horyzont czasowy obowiązywania dokumentu, może wystąpić konieczność aktualizacji Programu. Z tego względu Gminny Program Rewitalizacji posiada formę otwartą. Aktualizacja GPR będzie mieć miejsce, jeśli zmienione zostaną wymogi prawne, wystąpią nowe problemy w gminie, zmiany w otoczeniu lub zaistnieje potrzeba dodania nowych przedsięwzięć. Nowi odbiorcy i charakter nowych przedsięwzięć będą determinowane przez zmianę sytuacji społeczno-gospodarczej gminy, potrzeby mieszkańców obszarów zdegradowanych i rewitalizacji, możliwości budżetu miasta oraz dostępność środków zewnętrznych. Informacje dotyczące stanu realizacji GPR oraz ewentualne zamierzenia aktualizacji dokumentu będą publicznie udostępniane. W przypadku aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji zostanie ona poprzedzona stosownymi pogłębianymi konsultacjami społecznymi.

NIEZBĘDNE ZMIANY W UCHWAŁACH

Określenie niezbędnych zmian w uchwale, o której mowa w art. 7, ust. 3

Zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 roku (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777 z późn. zm.) Komitet Rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniotwórczo-doradczą wójta, burmistrza albo prezydenta miasta. Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji określone zostały w uchwale Nr XXXV/105/2017 Rady Miejskiej

w Koluszkach z dnia 31 lipca 2017 roku w sprawie uchwalenia Regulaminu wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji w Gminie Koluszki oraz uchwale ją zmieniającej, tj. uchwale nr XXXVI/115/2017. Rady miejskiej w Koluszkach z dnia 28 sierpnia 2017 r. *Gminny Program Rewitalizacji Gminy Koluszki na lata 2016-2023* nie przewiduje zmian w powyższej uchwale.

Specjalna Strefa Rewitalizacji

W Gminnym Programie Rewitalizacji-Gminy Koluszki na lata 2016-2023 przewiduje się ustalenie na całym obszarze rewitalizacji Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku. Dzięki temu możliwe będzie sprawne realizowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Rada Miejska w Koluszkach podejmie odrębną uchwałę w sprawie ustanowienia na obszarze rewitalizacji Specjalnej Strefy Rewitalizacji. Specjalna Strefa Rewitalizacji będzie funkcjonować do 2023 roku, zgodnie z perspektywą czasową Gminnego Programu Rewitalizacji. Jej ustanowienie wraz z zakresem regulacji stanowić będzie przedmiot odrębnej uchwały Rady Miejskiej w Koluszkach.

Zmiany w uchwałach o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego

Przewiduje się możliwość wprowadzenia zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 150 oraz z 2015 r. poz. 1322). Zmiany te dotyczyć będą zapewnienia ciągłości umowy najmu z najemcą lokalu na czas jego tymczasowego przekwaterowania do lokalu zamiennego.

Zmiany w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Koluszki na lata 2016-2023 nie przewiduje zmian w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Koluszki.

Zmiany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Koluszki na lata 2016-2023 nie przewiduje zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, ani nie wymaga uchwalenia nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

ZALĄCZNIKI

- Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji sporządzony z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej w skali 1:5000.
- Projekty zgłoszone w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Koluszki na lata 2016-2023 wraz z ich oddziaływaniem na środowisko.